EUGLENA

VAN DE STRAAT

bpost
PB-PP | B-37037
BELGIE(N) - BELGIQUE

JAAR GANG 46
NR.4

DE KELDERKEVER DIE VERSTOPPERTJE WOU SPELEN 4-5

MORELE ONTKOPPELING BIJ KLIMAATACTIE 19-21

AFDELINGEN AAN DE TOP! 25-26

IS DE STRAAT VOOR IEDEREEN? 36-38

Afgiftekantoor GENT X • P 602287 • ISSN 0772-7895 • V.U.: Drees Vandenberghe, Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent

ZOMER 2026

DRIEMAANDELIJKS NATIONAAL TIJDSCHRIFT VAN JNM

JNM
JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

INHOUDSTAFEL

Voorwoord van een bovo 3

NATUURSTUDIE
De kelderkever die verstoppertje wou spelen 4-5
Geelpoothoornaar 6-9
Flora Belgica 10

NATUURBEHEER
Procesbeheer, de roadtrip 11-14

BERICHTEN UIT BRUSSEL
Nationale herstelplannen 15-17

MILIEU
Gedicht 18
Morele ontkoppeling bij klimaatactie 19-21
Verwondering, een toverwoord? 22-24

JEUGDBOND
Afdelingen aan de top! 25-26
Afdeling in de kijker: Neteland 27-29
Functies in het Hoofdbestuur 30-31
Moties. Wat zijn het? Wie schrijft ze? 32
Wie bel je bij problemen in JNM? 33
De trucen van de tijd 34-35
Is de straat voor iedereen? 36-38
Anna's mijmeringen 39
Personeel in de kijker: Eli 40

AANKONDIGINGEN
Zomercongres: CONSECT! 41-44
Broekzakkalender 2026-2027 45-46
Thema Euglena Herfst 47

© Marit Liekens

VOORWOORD VAN EEN BOVO

Liefste JNM'er,

Het is weer aan mij om Euglena in te leiden en daar maak ik graag gebruik van om jullie (nogmaals) mijn grote liefde voor onze mooie en unieke organisatie te delen.

JNM'ers zijn zoals prachtig kruid dat wild groeit tussen enkele klinkers van een kasseiweg, of dat na verloop van tijd een eigen biotoop vormt op een braakliggend terrein van een werf.
JNM'ers hebben de kracht en samenhorigheid om van elk stukje saaie grond iets moois te maken. Van vrijwilligers voor vrijwilligers. We verzetten elk werkjaar bergen werk en elke JNM'er draagt zo een steentje bij aan dat mooie netwerk van straten dat we aan het bouwen zijn.

JNM is een leerschool. We doen allemaal ons best en leren zo van elkaar, maar wat zouden we zijn zonder ons personeel? Onze eigen groep medewerkers die altijd klaarstaat om ons op te vangen, of bij te staan met raad en advies. Dagelijks zetten ze ook hun schouders onder onze organisatie en geven ze ons alle ruimte om onszelf te ontwikkelen tot de maatschappelijk geëngageerde en milieuverantwoordelijke personen die sterk in hun schoenen durven staan. Ons personeelsteam is een van de belangrijke pilaren die het mogelijk maakt om onze missie en visie uit te dragen naar de maatschappij en de mensen die daarin leven, en dat moeten we goed koesteren. Nu de blikken meer en meer gericht worden naar de zomer en de eindspurten worden ingezet, blik ik eigenlijk graag nog eens terug op mijn JNM-carrière.

Toen ik acht jaar geleden voor het eerst in een afdelingsbestuursfunctie rolde, had ik nooit durven dromen waar die weg me naartoe zou leiden en hoeveel ik onderweg zou leren. JNM heeft mij de kans gegeven om mezelf te zijn en daar niet raar voor bekeken te worden. Het heeft me de ruimte gegeven die ik nodig had om te worden wie ik nu ben en nog zal worden.

Nu ik bijna van mijn JNM-pensioen kan genieten en kijk naar JNM, zie ik een onstuitbare drive. Ik zie jonge mensen die zich vol passie en idealisme smijten voor een betere planeet. Ik zie vriendschappen voor het leven ontstaan rond een knetterend kampvuur of in mooie veldjes waar veel soortjes zitten, en ik zie hoe we als groep keer op keer gigantische veerkracht tonen, hoe goed of slecht de straat er ook bijligt.

Het allermooiste daaraan vind ik de omarming en waardering binnen onze bond. Binnen JNM hoef je niet in een perfect hokje te passen. Gekke ideeën worden toegejuicht en fouten maken mag – het is immers onze leerschool. Samen creëren we een veilige haven waar we niet alleen de natuur, maar ook elkaar de ruimte geven om wild en vrij te groeien.

Daarom wil ik uit de grond van mijn hart 'dankjewel' zeggen aan jullie allemaal! De vrijwilligers die telkens weer tijd vrijmaken in hun drukke leven om anderen een zalige tijd te geven, aan ons onmisbare personeel voor hun rotsvaste steun, en bovenal aan jullie, de leden. Jullie maken van JNM een warme, lichtjes chaotische, maar oh zo prachtige thuis.

Dus, lieve lezer, blader door deze Euglena, laat je inspireren door de verhalen en laad jezelf helemaal op. Grijp met beide handen vast wat JNM jou allemaal te bieden heeft en ga op verkenning! De zomer lonkt, vol nieuwe kampen, nieuwe ontdekkingen en nieuwe stukjes braakliggend terrein om samen in te palmen. Dit is wellicht mijn laatste voorwoord als Bondsvoorzitter van JNM. Het oudesokkenleven roept mij!

Geniet er elke seconde van en veel leesplezier!

Kobe, namens de bondstop

NATUURSTUDIE

DE KELDERKEVER DIE VERSTOPPERTJE WOU SPELEN

Door Kaat Rasson

‘De Blaps’, een term die jullie vast wel al eens hebben horen vallen. Dat zwarte zesvoetertje dat jullie JNM-kelder al vele jaren zijn thuis kan noemen, is ondertussen een bekend fenomeen geworden. Zo bekend dat het helemaal tot bij mij waaide aan de UGent! Ik neem jullie in dit artikel mee doorheen mijn zoektocht naar dat mooie beestje, een zoektocht die nogal wat tegenslagen met zich meebracht.

Maar eerst, wie ben ‘ik’ nu eigenlijk? Mijn naam is Kaat, aangenaam kennismaken! Sommigen hebben mij misschien zien passeren op het Bondssecretariaat het voorbije jaar als ‘die ene die onderzoek komt doen naar de Blaps’. Ik ben studente biologie aan de Universiteit Gent en voor een mastervak moest ik dus een eigen onderzoek opzetten en uitvoeren. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan! Ik neem jullie dus even mee door mijn afgelopen jaar.

DE EERSTE, GEMOTIVEERDE STAPPEN IN EEN ONDERZOEKSPLAN (OF IN EEN KELDER ...)

Uit een lange lijst met onderwerpvoorstellen, de ene al wat interessanter dan de andere, mocht ik een top drie uitkiezen en in de zomer kreeg ik na lang wachten eindelijk mijn onderwerp toegewezen. ‘Cellar or Churchyard beetles (Blaps mucronata) in Ghent’, het zegt misschien niet zoveel, maar het woordje ‘beetle’ was al genoeg informatie voor mij! Elke excursie opnieuw ga ik namelijk zeer enthousiast op mijn knieën door het gras kruipen op zoek naar mijn favoriete diertjes. Waarom die teken denken dat ik van hun knuffels hou weet ik ook niet zo goed, maar voor mijn shiny zesvoetertjes heb ik dat er toch voor over. Ik stond dan ook vol enthousiasme klaar voor jullie kelderdeur om ze nu ook in de winter te kunnen zoeken!

Het originele plan was als volgt: maak een val gebaseerd op de typische bodemval (je kent ze wel: potje in de grond, valdeurtje zodat ze erin vallen) zonder een gat in jullie betonnen vloer te boren. Test of deze vallen werken en kijk welk lokmiddel het beste werkt voor de Blaps. Nadat ik mijn moeder heel veel garnalen heb laten eten (want ik had de schalen nodig en ik kan niet tegen de geur), een vriend konijnenkeutels voor mij heeft staan rapen en ikzelf tegen mijn goesting mandarijnen begon te eten voor de schil, zat heel onze vriezer vol met potjes om de Blaps mee te vangen. Na enkele uren knutselen had ik ook een eerste versie klaarstaan om te testen!

GEWAPEND MET TAPE MIJN HYPOTHESE AAN ELKAAR PLAKKEN

Dit was dus de visie: een potje strategisch geplaatst onder houten balken met een netje over om de gevangen Blaps te beschermen tegen muizen. Ik maakte de netgaten groter zodat de kevers er wel in konden, maar niet eruit én ook niet opgegeten konden worden terwijl ze in de potjes zitten. Klinkt als een goed plan, eh? In theorie dan toch, want het werkte voor geen meter.
Op naar plan B dus: een potje met daarrond een ‘oploopbrug’ gemaakt van karton en tape. Zo konden de kevers er ook vanop de vloer inkruipen. Het net liet ik weg, want mijn theorie was dat ze daar helemaal niet doorgeraakte. Ik kwam dus heel enthousiast opnieuw mijn vallen checken, maarrr ... alles was nog steeds leeg. Op zoek naar plan C dus.

Helaas was het tegen dan al december en kon ik niet opnieuw uren in een kelder zitten knutselen voor een nieuwe soort val. Mijn examens kwamen eraan en mijn motivatie voor de kevertjes zat nogal laag. Ik had al eerder per ongeluk kevers gevonden, maar niet in mijn vallen en die waren nu net het doel van het onderzoek. Het was tijd om te blokken en ondertussen een nieuw onderzoeksplan op te stellen. Gelukkig was mijn begeleider minder ontmoedigd (of breindood na al dat studeren) dan ik en een nieuw idee was al op komst: vang levende kevers en check via een terrarium of ze überhaupt in of uit de vallen kunnen kruipen. Pas daarna zouden we kunnen kijken of de verschillende lokazen een verschil tonen. Gelukkig! Een plan dat wél realistisch klonk! Met wat vrienden ben ik er dus nog eens opuit getrokken om heel jullie kelder op stelten te zetten. Elke doos werd opgetild, achter elk rek werd gekeken, spinnenwebben kwamen in het haar en broeken kwamen vol stof te zitten, maar dat was het waard want we hebben in totaal ...
- tromgeroffel! - nul kevers gevonden. Opeens was dat beestje volledig verdwenen.

KELDERKEVER ... DE WERELD INGETROKKEN?

Een veelgebruikte uitspraak in de wetenschap is ‘geen data, is ook data’, maar telt ‘geen kevers’ ook als geen data? Ik had geen flauw idee meer wat te doen! Het is namelijk nogal moeilijk iets te onderzoeken dat je niet ziet en ook niet meer vindt. Terwijl al mijn medestudenten al ver in hun onderzoek zaten, had ik nog steeds niets van mijn oorspronkelijke hypothese kunnen testen. Op naar plan D dan maar ...

In het KBIN (Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen) is een collectie van Blapsen beschikbaar. Een dagje op en af naar Brussel zorgde ervoor dat ik al die beestjes kon opmeten en ik zal ze binnenkort vergelijken met degene die in de JNM-kelder gevonden werden tijdens het eerste semester of al enkele jaren geleden. Mogelijk is er een statistisch verschil in de grootte van de schilden door klimaatveranderingen, een steeds kleinere populatie etc. Zodanig dat ik toch iéts heb om te presenteren, hé?

ZELFS HÉÉL BRAKKE ONDERZOEKEN KUNNEN BIJDRAGEN AAN DE WETENSCHAPPEN

Hoe kan het nu dat die kevers plotseling verdwenen zijn? We hebben een paar theorieën. Als eerste: misschien komen ze dan toch seizoensgebonden voor? Er is heel weinig over de Blaps geweten, maar ze komen veel vaker voor in het zuiden. In warme en vochtige gebieden, dus, hoewel de kelders in België eerder koud en vochtig zijn en dat hier toch hun geprefereerde habitat is? Iets om eens over na te denken, dus!

Een tweede mogelijkheid is dat niet de kevers siezoensgebonden zijn, maar wel de muizen die naar binnen komen. In het eerste semester vond ik namelijk nog kevers en geen muizenstrontjes, maar toen ik terug kwam zoeken in februari was de situatie eerder omgekeerd. Mogelijk hebben ze zich dus verstopt in kieren en tussen stenen tot de muizen terug naar buiten gaan bij warmer weer. Helaas duurt mijn project daarvoor niet lang genoeg en zal iemand anders dat volgend jaar misschien moeten onderzoeken ...

Dus prijs jezelf maar gelukkig als je nog eens eentje tegenkomt! Die zeldzame beestjes worden namelijk alleen maar zeldzamer in ons kleine Belgenland. Maar als je ooit de kans krijgt om iets te onderzoeken, misschien toch een iets meer voorkomend beestje kiezen? Of juist niet natuurlijk, want alle info zal nieuwe info zijn!

Ik vrees dat ik dus eigenlijk niet zoveel leerrijke informatie aan te bieden had, maar hopelijk hebben jullie wel plezier gehaald uit het volgen van mijn lijdensweg en de vele, vele mentale crisissen die ik door dit project al heb gekregen.

Misschien tot de volgende!
Xoxo Kaat

GEELPOOTHOORNAAR

Op een ochtend in april belden mijn buurkindjes aan. Ze hadden een nest gevonden in hun tuin, maar wisten niet goed van welk dier het was. Ze toonden een stukje van het nest dat op de grond was gevallen, en het leek wel op een soort wespennest. Er was een klein probleem: mijn buurmeisje had een raat van een tiental kamers vast, en het enige andere semi-intacte stuk van het nest dat we nog vonden, was een halve ovaalvormige ingang (waarvan de vorm al wat was bewerkt door de handen van ons buurjongetje).

Het leek op een beginnend nest van een of andere wesp of hoornaar, maar welke soort, was een raadsel … Het nest was volledig vernield, dus de kans dat de koningin of een eventuele werkster terug zou komen was extreem klein. En larven met de hand proberen op te kweken om te kijken welke soort het was, bleek toch niet zo'n goed idee en was dan ook niet succesvol helaas. We zullen het dus helaas nooit weten, alhoewel ik wel een vermoeden had: een beginnend voorjaarsnest van de geelpoothoornaar!

Door Florian Acke

De wat? Ja, je hoort het goed, de geelpoothoornaar. Dat is geen nieuwe soort bij ons in België, maar wel de – in Nederland officiële - nieuwe naam voor onze niet zo geliefde invasieve exoot, de Aziatische hoornaar.

Eerst zoomen we wat in op de taxonomie* van de geelpoothoornaar. Uiteraard behoort dat wezen, net als alle andere wespen, tot het dierenrijk. Het is een geleedpotige, meer bepaald een insect. Hoornaars behoren tot de orde van de vliesvleugeligen, net als bijen en mieren. Het zijn logischerwijs wespachtigen, met als familie 'plooivleugelwespen', aangezien ze hun vleugels in rust in twee plooien op hun rug. Vanaf het geslacht (een van de laatste niveaus in de classificatie) wordt het onderscheid gemaakt met wespen, en vind je het woord 'hoornaar' terug. Naast de geelpoothoornaar vinden we ook een inheemse soort terug bij ons, namelijk de Europese hoornaar.

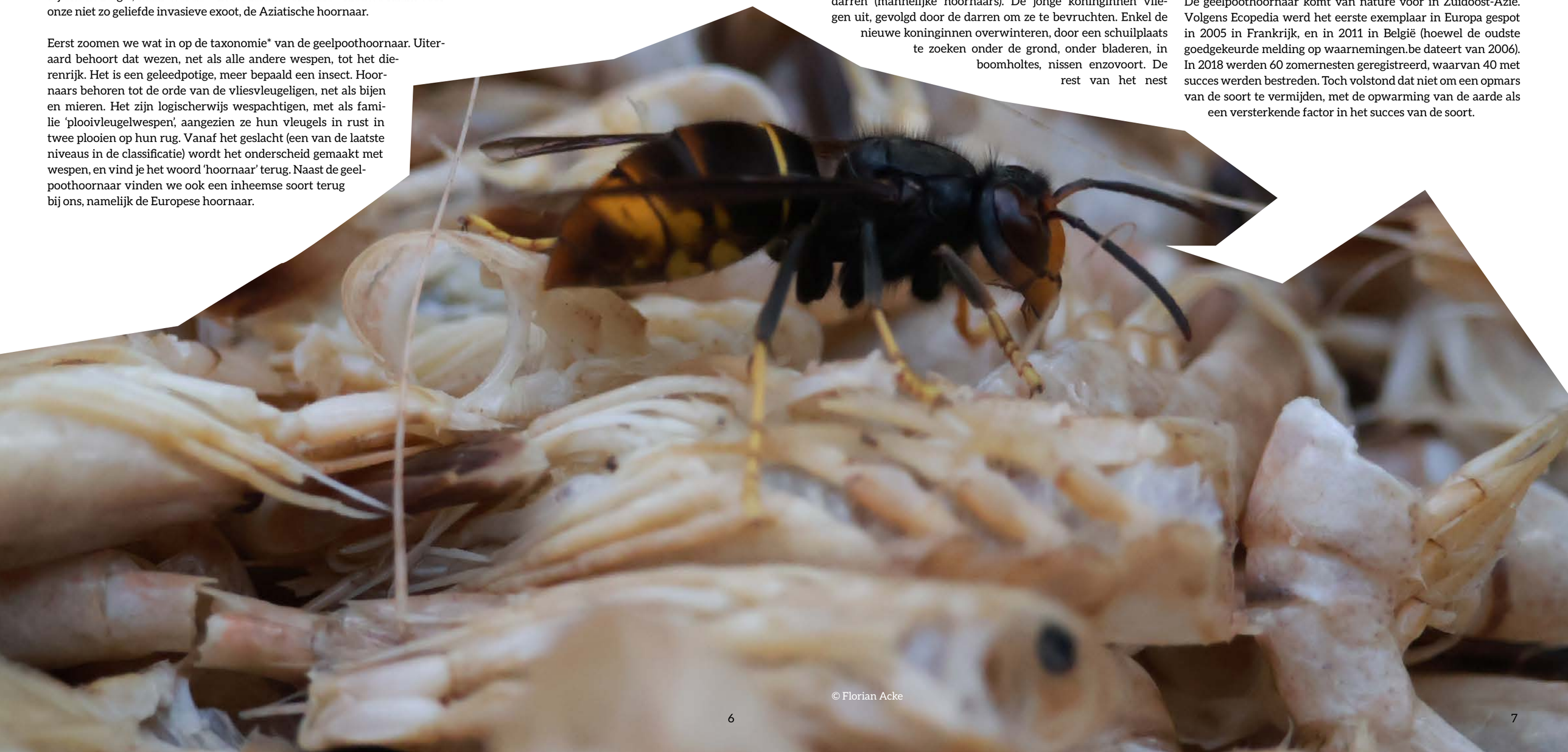
VAN 1 NAAR 1000 NAAR 1

Laten we de levensloop van een hoornaar eens onder de loep nemen. Hoornaars leven, net zoals bijna alle plooivleugelwespen, de meeste hommels en honingbijen, in een kolonie. Per kolonie is er één koningin die na de winter het primaire nest bouwt en een eerste lading eitjes legt, waaruit een kleine groep werksters wordt geboren. Die werksters nemen de bouw en het onderhoud van het nest over, zodat de koningin volop kan focussen op eitjes leggen. Ook het grootbrengen van de larven gebeurt door de werksters. Zodra er voldoende werksters zijn, maken ze een veel groter nest in de buurt: het zomernest. Het zomernest hangt vaak hoog in een boom, in tegenstelling tot het primaire nest dat vaak laag en beschut hangt, zoals aan een dakgoot, boomholte, of in het geval van onze buren, een grote koebel. Het hele huishouden (koningin en werksters) verhuist dan in het begin van de zomer naar het zomernest, dat constant wordt uitgebreid en uiteindelijk duizenden hoornaars kan bevatten. Tegen het einde van de zomer legt de koningin eitjes die zich niet ontwikkelen tot werksters, maar nieuwe koninginnenlarven en een aantal darren (mannelijke hoornaars). De jonge koninginnen vliegen uit, gevolgd door de darren om ze te bevruchten. Enkel de nieuwe koninginnen overwinteren, door een schuilplaats te zoeken onder de grond, onder bladeren, in boomholtes, nissen enzovoort. De rest van het nest overleeft de eerste winterprik niet. En zo start de cyclus terug het jaar nadien: de koninginnen worden wakker, zoeken naar energiebommetjes (eiwitten zoals vliegen en bijen, maar ook zoetigheden zoals nectar en suikerrijke limonade) terwijl ze een eerste nest bouwen, en de rest kennen jullie wel.

GEARRIVEERD IN BELGIË!

Waarom zijn geelpoothoornaars niet zo geliefd? Zoals ik al schreef, zijn het invasieve exoten. Het zijn dus organismen die hier niet van nature voorkwamen, maar door externe factoren (meestal door menselijk toedoen) in onze natuur zijn terechtgekomen en een bedreiging vormen voor de inheemse fauna en flora. Dat kan omdat ze zich hier heel snel kunnen voortplanten, nauwelijks of geen natuurlijke vijanden hebben, andere soorten massaal opeten of vaak een combinatie van de drie. Ze zijn dus moeilijk in toom te houden. Andere voorbeelden zijn de Japanse duizendknoop, de Canadese gans en de wasbeer.

De geelpoothoornaar komt van nature voor in Zuidoost-Azië. Volgens Ecopedia werd het eerste exemplaar in Europa gespot in 2005 in Frankrijk, en in 2011 in België (hoewel de oudste goedgekeurde melding op waarnemingen.be dateert van 2006). In 2018 werden 60 zomernesten geregistreerd, waarvan 40 met succes werden bestreden. Toch volstond dat niet om een opmars van de soort te vermijden, met de opwarming van de aarde als een versterkende factor in het succes van de soort.

© Florian Acke

© Florian Acke

DE GROTE BOZE WESP, OF TOCH NIET?

Wat doet de geelpoothoornaar verkeerd? Verschillend met wat velen denken of beweren, is dit grote insect niet zo agressief naar mensen toe. Net zoals de meeste andere stekende insecten zal een hoornaar enkel aanvallen als die zich bedreigd voelt, bijvoorbeeld als je te dicht bij het nest komt. Daarentegen jaagt hij wel actief op bijna alle inheemse insectensoorten, met een voorkeur voor vliegen, bijen en libellen.

In tegenstelling tot Aziatische bijensoorten hebben onze bijen nog geen technieken geleerd om zich te verdedigen tegen geelpoothoornaars. Ook voor de meeste vogels is die insectensoort geen aantrekkelijk hapje, met uitzondering van de wespendief.

Maar toch is de negatieve impact van de geelpoothoornaar op onze biodiversiteit relatief beperkt. Geelpoothoornaars zijn niet de beste jagers en hebben vaak meerdere pogingen nodig om een prooidier te vangen. Dit lukt gemakkelijker bij dieren die in een kolonie leven, aangezien er daar veel meer potentiele prooien op één plek zijn. Echter, de meeste inheemse wilde bijen leven solitair (alleen) en zijn vroeger op het jaar actief dan de geelpoothoornaar. Geelpoothoornaars concurreren ook wel een stuk met onze inheemse Europese hoornaar, maar de nestplaats van deze soorten is volledig anders waardoor ook daar de impact niet opvallend groot is. En de andere insecten die worden bejaagd, zijn vooral veelvoorkomende soorten, zoals de stromtvlieg.

We kunnen op basis van de bestaande onderzoeken en kennis dus niet zomaar besluiten dat de geelpoothoornaar een heel grote bedreiging vormt voor onze wilde insecten, in tegenstelling tot wat de media vaak beweert.

De imkerij daarentegen, ervaart wel een duidelijk negatieve impact van deze predatoren op het welzijn van de honingbijen. Geelpoothoornaars hangen vaak rond bijenkasten om op een gepast moment een maaltijd te verschalken, hetgeen veel gemakkelijker lukt dan bij wilde dieren. Bovendien hangt de impact niet alleen af van de hoeveelheid prooien dat een geelpoothoornaar kan verorberen, maar louter de aanwezigheid van zo'n groot zwevend beest rond een bijenkast zorgt al voor meer stress en angst bij honingbijen, waardoor ze minder durven uitvliegen en er dus minder bestuiving plaatsvindt en er minder honing kan geoogst worden.

De combinatie van onze – nog beperkte – kennis over de impact op de inheemse fauna en flora en een wat sterkere bedreiging voor de imkerij maakt dat wij als mens proberen in te grijpen om de soort onder controle te houden, maar door hun talrijke aanwezigheid voelt het soms alsof we moeten dweilen met de kraan open. Imkers zetten vaak selectieve vallen in de buurt van hun bijenkasten, in de hoop enkele koninginnen te kunnen vangen. Werksters vangen heeft weinig zin, gezien de hoeveelheid hoornaars die in één nest kunnen zitten. De meest efficiënte manier van bestrijden is om in het voorjaar zoveel mogelijk koninginnen te vangen en primaire nesten te verwijderen. Het zomernest is al een pak moeilijker om te lokaliseren en te bereiken. Aangezien geelpoothoornaars wel heel agressief uit de hoek kunnen komen als je te dicht bij hun nest komt, is het geen goed idee om zelf nesten te bestrijden. Schakel altijd de hulp in van een professional, een lijst van erkende geelpoothoornaar-verdelgers vind je op de website van Vespawatch. Via die website kan je ook een nest melden en heel wat relevante en actuele informatie over de geelpoothoornaar terugvinden.

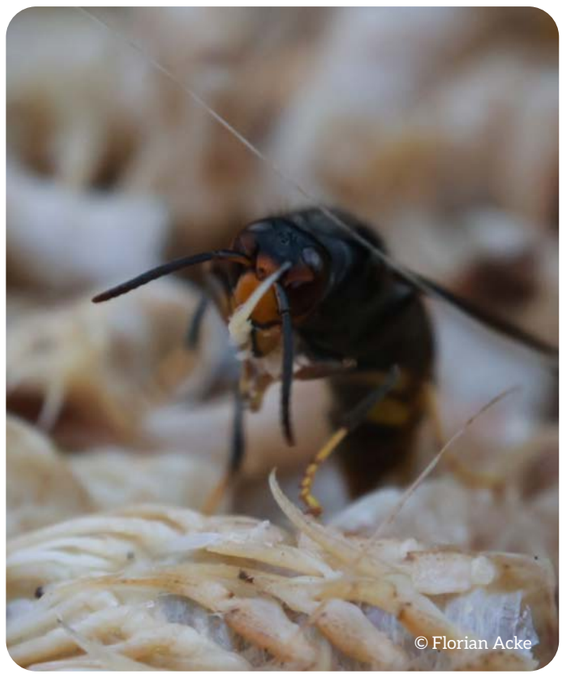
DE AZIATISCHE OF GEELPOTIGE

Tot slot nog even waarmee we zijn begonnen: de benaming. Tot op heden was de naam 'Aziatische hoornaar' in gebruik, gebaseerd op de afkomst van de soort. Omdat die benaming een stigmatiserende connotatie heeft, besliste de Nederlandse overheid vanuit ethische overweging om de officiële Nederlandse benaming te veranderen naar 'geelpoothoornaar', gebaseerd op de uiterlijke kenmerken van de soort. De naam komt ook meteen meer overeen met het Engels en Frans, die respectievelijk 'yellow-legged hornet' en 'frelon à pattes jaunes' als officiële benamingen hanteren. In Vlaanderen is de officiële Nederlandse benaming nog steeds 'Aziatische hoornaar', maar vermoedelijk zullen we Nederland op termijn wel volgen in de nieuwe naamgeving.

Tot slot heeft men de naam ook veranderd om te anticiperen op de toekomst: er bestaat ook de 'Aziatische reuzenhoornaar', die gelukkig nog niet in België voorkomt. Hoelang dat nog zo blijft, is onzeker, dus de naamsverandering van de huidige soort is handig om verwarring in de toekomst te vermijden.

Kanttekening: niet alle experts zijn het helemaal eens over de nieuwe benaming: de poten van de geelpoothoornaar zijn eigenlijk maar voor de helft geel, en sommigen zijn bang dat de geelpoothoornaar vaker verward zal worden met sommige wespensoorten (die ook gele poten hebben). Anderzijds is de nieuwe naamgeving niet onlogisch, want onze andere, inheemse hoornaar die hier voorkomt, heeft rode poten. De wetenschappelijke (Latijnse) naam blijft uiteraard zoals die was: 'Vespa velutina'.

© Florian Acke

© Florian Acke

TAKE HOME-MESSAGE

Ziezo, hopelijk kijk je nu met iets meer achtergrondinformatie naar de wondere wereld der insecten. Onze invasieve exoten houden we best in toom, dus meld het zeker als je een nest van een Aziatische hoornaar spot. Probeer zelf geen nest te vernietigen, maar schakel de hulp in van een professionele bestrijder. Vang je toch zelf een geelpoothoornaarkoningin? Meld dit bij Vespawatch en laat het dier zeker niet terug vrij, maar zet het in de diepvries om het op een relatief verantwoorde manier te laten inslapen, en help zo verdere schade aan onze inheemse natuur en honingbijen te beperken.

Toch is het ook belangrijk om de beweerde negatieve impact van de geelpoothoornaar altijd met een korrel zout te nemen: geelpoothoornaars zijn niet speciaal agressief naar mensen toe, de impact op de inheemse ecosystemen is beperkt en er zijn al enkele natuurlijke organismen zoals de wespendief en enkele parasieten waarvoor de geelpoothoornaar bang moet zijn. Voor de imkerij vormt de geelpoothoornaar wel een grote bedreiging, maar dat heeft minder te maken met de wilde fauna en flora van onze streek, aangezien honingbijen eigenlijk een soort huisdieren zijn. Het is dus geen eenzijdig verhaal.

*ook 'classificatie' of 'systematiek': het onderverdelen van dieren in groepen op verschillende niveaus op basis van een aantal gemeenschappelijke kenmerken

FLORA BELGICA

In de zevende episode van deze reeks over 's lands rijkdom aan wilde planten zoomen we in op de ultieme straatplant: de liggende vetmuur (Sagina procumbens).

Door Raf Vanisterbecq

Alle mensen in de wereld der natuurstudie kennen wellicht het volgende fenomeen: je kan een soort die je niet kent soms jarenlang niet opmerken, maar wanneer je 'm dan leert kennen, zie je 'm plots overal. De liggende vetmuur is de belichaming van dat concept. De soort is weinig gekend, maar al dan niet onbewust zie je hem hoogstwaarschijnlijk zo goed als elke dag.

Toegegeven, erg opvallend is de plant niet. Hij vormt minuscule rozetjes[1] met een doorsnede van maar een paar centimeter, en de stengels die daaruit ontspringen zijn weliswaar niet helemaal liggend, maar hoger dan enkele luttele centimeters steken ze ook niet boven de grond uit. Tegen het substraat aan vormt de plant platte kussentjes die een beetje op mos lijken. De bloemen hebben een diameter van amper 5 millimeter en zien er voornamelijk groen uit. Bij veel bloemen zorgen de kroonbladen immers voor het opvallende uiteinde van de bloem, maar bij de liggende vetmuur zijn die zodanig gereduceerd dat ze een pak kleiner zijn dan de groene kelkbladen – vandaar ook het soortepitheton apetala (petaal is het fancy woord voor kroonblad). Onooglijk, dat is kortom het beste woord om deze plant te beschrijven.

Alomtegenwoordig is de soort daarentegen des te meer. Dat komt doordat hij zich thuis voelt op een veelvoorkomende standplaats – die voor de meeste plantensoorten nochtans te extreem is om er te overleven – namelijk in de voegen tussen stoeptegels of kasseien. En in dat sterk betreden milieu is hij heel algemeen; wandel maar eens een blokje om en ik durf te wedden dat je, als je maar eens de moeite doet om door de knieën te gaan en van dichtbij naar een paar voegen in de weg te kijken, de ietwat vettige, zeer smalle en felgroene blaadjes zal opmerken, ook in de winter.

1 Men spreekt van een rozet als bij een plant heel veel bladen dicht bij elkaar zitten aangehecht en een kring vormen, denk bv. aan de bladen van een paardenbloem.
2 Syntaxonomen zijn mensen die vegetatietypes onderscheiden en er namen aan geven.
3 Dat zijn plantengemeenschappen die beïnvloed zijn door veel betreding of berijding, bv. op een trottoir. Het feit dat daar zo veel mensen overheen denderen, heeft een groot effect op welke planten er groeien.

De liggende vetmuur is zo een typische straatplant dat hij de naam heeft gegeven aan het vegetatietype dat typisch is voor de voegen tussen plaveisel. Ja hoor, syntaxnomen[2] hebben niet enkel vegetaties van bossen, graslanden en moerassen geclassificeerd en benoemd, ook tredplantengemeenschappen[3] zijn in de systematiek opgenomen. In dit geval hebben we te maken met het Bryo-Saginetum, oftewel de associatie van vetmuur en zilvermos. Die wordt wel eens de meest algemene plantengemeenschap van het land genoemd. Naast de vetmuur en het zilvermos komen er nog tal van soorten in voor, maar die zijn doorgaans in kleine aantallen aanwezig en komen dikwijls niet tot bloei. Enkel de vetmuur en het zilvermos zelf bereiken een aanzienlijke bedekking, straatliefdegras soms ook. Al blijft dat natuurlijk relatief, want ze zijn enkel aanwezig in de voegen tussen de straatstenen en niet erop.

Het roept bij mij spontaan vragen op over hoe je het dan aanpakt als je een vegetatieopname wil maken van dit plantengezelschap. Een van de beginselen van de vegetatiekunde stelt dat je proefvlak homogeen moet zijn. Wanneer je op een willekeurig trottoir echter een proefvlak van pakweg een vierkante meter zou uitleggen, kijk je dan wel naar een homogene vegetatie?
Het is verleidelijk om te denken van wel, maar eigenlijk vormen de voegen een heel ander milieu dan boven op de stoeptegels en zou je de twee als afzonderlijke vegetatietypes moeten beschouwen, net zoals hoogveenslenken en hoogveenbulten ook andere vegetaties zijn (die zelfs in een andere klasse zitten) – alleen kan je moeilijk echt van twee vegetatietypes spreken, want de stoeptegels zijn dikwijls onbegroeid.

Dat brengt de contra-intuïtieve situatie met zich mee waarbij je een proefvlak moet gaan leggen dat enkel de uiterst smalle voegen tussen straatstenen beslaat. Vegetatiekunde in de stad, het is een vak apart.

NATUURBEHEER

Door Twan Sanders

PROCESBEHEER, DE ROADTRIP

De Beheerwerkgroep trok tijdens de paasvakantie op roadtrip om alles te leren over procesbeheer. In vijf dagen transformeerden we tot echte Hollanders: keihard hakken in oranje pulls voor een oranje busje. Jammer dat Koningsdag niet wat eerder viel! Check zeker onze Instagram (@jnm_bwg) om dat spectaculaire beeld te zien. Hieronder lees je de dagverslagen van onze fantastische reis, elk geschreven door een andere deelnemer.

Woensdagavond kwamen JNM'ers vanuit het gehele Belgenland druppeltjesgewijs toe in Beerse om gezamenlijk te vertrekken op wat een inspirerende reis beloofde te worden. Zodra iedereen aangekomen was, gaf Raf ons een introductie over het thema van de reis: procesbeheer.

Woensdag: patroonbeheer en procesbeheer

PATROON- EN PROCESBEHEER

In België doen we vooral aan patroonbeheer: we houden habitats in stand door door het in stand houden van traditioneel agropastoraal gebruik. Oude landbouwpraktijken dus, want halfnatuurlijke vegetaties zijn oorspronkelijk ontstaan als onderdeel van het landbouwsysteem. De tegenhanger is procesbeheer: hier is de mens een buitenstaander en onderhoudt de natuur zichzelf via natuurlijke processen (zoals grote grazers, bosbranden of dynamische rivieren). Die visie leeft in Nederland veel sterker dan bij ons. Geen van beide is 'fout', de insteek verschilt simpelweg. Aangezien we de volgende dag vroeg uit de veren moesten, besloten we na deze uiteenzetting snel in ons bedje/tentje te kruipen.
~ Twan

DONDERDAG: GRAZELANDS REWILDING EN NATUURGEBIED KEENT

De vertrekdag! Na het afbreken van de tenten en een inspectie van Jelles wagenpark (niet-functionerende kevers en een gocart), vertrokken we naar natuurgebied Keent, gelegen in een oude bocht van de Maas. Bij 'Grazelands Rewilding' werden we verwelkomd met koffie en gebak, gevolgd door een boeiende presentatie over hun werking. Grazelands Rewilding is een onderneming waarop terreinbeheerders beroep kunnen doen voor natuurbegrazing. Ze hebben meer dan duizend runderen en paarden rondlopen in natuurgebieden in Nederland, en nog honderden anderen in de rest van Europa. Ze zijn misschien nog vooral gekend onder hun oude naam 'Stichting Taurus', want hun beroemdste project is het 'ontwikkelen' van de tauros. Vroeger leefde in Europa immers de oeros, de wilde voorouder van ons huisrund. We hebben deze dieren uitgeroeid, maar ze hadden wel een heel belangrijke rol in het ecosysteem. Startende vanaf een aantal runderrassen uit Zuid-Europa die nog relatief dicht bij dat oerrund stonden, hebben ze de tauros teruggefokt en nu wordt die ingezet in verschillende procesgestuurde natuurgebieden in Europa. Na de inleiding trokken we het natuurgebied Keent in, waar tientallen van deze taurossen rondlopen, samen met Exmoorpony's, een paardenras dat nog dicht bij het wilde paard staat, nog zo'n grote grazer die we helaas hebben uitgeroeid. Tijdens de excursie zagen we de beesten in het echt en ervaarden we ook hun invloed op de vegetatie. Ze houden het landschap halfopen met veel tot bolletjes afgegeten meidoornstruikjes en vreten aan de stammen van bomen en struiken. De mannetjes graven stierenkuilen uit die een thuis bieden aan pionierplanten en bodemnestelende bijen en wespen. In de uitwerpselen van deze dieren, die niet met insecticiden behandeld worden, krioelde het van de vliegen en kevers. De sleutelrol van wilde grote grazers in het ecosysteem is een van dé uithangborden van procesbeheer, en hier konden we dat van dichtbij beleven.
Na nog een blitsbezoek aan de Maashorst (helaas zonder de gehoopte wisent) reden we naar de Nijmeegse Stadsnomaden, een groep mensen die in woonwagens wonen in de buitenrand van stad Nijmegen. Nadat we ons hadden geïnstalleerd, besloten we te gaan zwemmen in de nabijgelegen vijver. Het was een zeer frisse duik waar de een al beter tegen kon dan de ander. Na gezellig samen te koken, barstte een onweer los en sliepen we in met het geluid van de gietende regen op de tent.
~ Johannes & Raf

VRIJDAG: DE MILLINGERWAARD

Vrijdag bromden we naar de Millingerwaard. Op de parking aan de kerk parkeerden we ons oranje busje uitdagend naast de auto's van de directeurs van Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat. Onze gids was Bart Beekers, projectleider ARK Rewilding. Hij vertelde hoe de Waal, een drukke rivier met 400 tankers per dag, door indijking veel van haar dynamiek verloor. Dat is niet alleen fataal voor het rivierecosysteem, maar het is ook gevaarlijk voor de waterveiligheid. Vanaf de jaren 1980 begon in Nederland het besef te groeien dat het rivierengebied anders moest ingericht worden en dat de rivieren meer ruimte moesten krijgen, wat zowel de natuur als de mens ten goede zou komen. Twee grote watersnoden in de jaren 1990 zetten dat nog hoger op de politieke agenda en sindsdien is het rivierengebied in het kader van het programma 'Ruimte voor de Rivier' grondig op de schop gegaan. De Millingerwaard is hét paradepaardje van die wedergeboorte van het Nederlandse rivierecosysteem. Daar is op enkele decennia een uitgestrekt en divers natuurgebied ontwikkeld van duizenden hectares, met rivierduinen, ooibossen, nevengeulen enz., op een terrein dat daarvoor grotendeels uit intensieve akkers bestond. We leerden opnieuw over de impact van grote grazers op de vegetatie en zagen een imposante zeearend, ook wel de 'vliegende deur' genoemd. Bijna heel het gebied is 'struinnatuur', wat betekent dat je het vrij mag verkennen, van de paadjes mag en je eigen wilde avonturen kan creëren.
Rond de middag was de rondleiding gedaan en namen we afscheid van Bart. Maar als je dacht dat onze avonturen er bijna opzaten voor die dag, zit je goed fout! Na een lekkere picknick besloten we te vertrekken, maar BAMMM! Een onheilspellend geluid klinkt uit de motor van Jelle's busje nog voor we van de parking zijn. Enkele stukjes van de motor zijn losgekomen, niet goed!! Na wat reparaties probeerden we terug te rijden en we waren nog geen vijf minuten weg wanneer we een vreemd geurtje roken, HELP! We stopten onmiddellijk, ditmaal op een drukke weg, waardoor we met z'n allen de auto een eindje verder moesten duwen naar een veiliger plekje terwijl de auto's langs ons heen zoefden, wat een avontuur, zeg! Gelukkig kwam Rob, een familievriend, ons uit de nood helpen. We konden uiteindelijk overnachten in het scoutslokaal van Robs kinderen, waarna we in Nijmegen nagenoten van de dag met een flinke portie frietjes.
~ Ilan & Raf

ZATERDAG: DE BIESBOSCH

We ontwaakten in het scoutslokaal en plunderden als bedanking de pindakaasvoorraad. Na de stop bij de Aldi in het 'Ninove van Nederland' (Gorinchem: een plek die bekend is om haar corrupte politici) tsjokte de T2 zonder rare geurtjes verder. De sfeer was top dankzij de ontdekking van artiest Bella Arino en zijn all-time hit 'Rijden op je cocky', een liedje dat sindsdien in ons hart zit.

© Twan Sanders

© Twan Sanders

Tegen de middag bereikten we de Biesbosch. De Biesbosch is een nationaal park van zo'n 9000 hectare aan de samenvloeiing van de Waal (Rijn) en de Maas. Het is een van de belangrijkste zoetwatergetijdengebieden van de ruime regio. Sinds het sluiten van de Haringvlietsluizen is het dagelijkse getijdenverschil weliswaar gedaald van 2 meter naar 70 centimeter. De Biesbosch had vroeger grote oppervlaktes grienden, een soort van velden met knotwilgen op. Nadat die in de twintigste eeuw verlaten werden omdat het economisch achterhaald was, werden die teruggegeven aan de natuur en konden ze doorschieten tot natuurlijke wilgenbroekbossen. Daarin werden wel bevers geïntroduceerd om toch wat dynamiek en licht in de bossen te behouden. In de ondergroei vonden we ook veel spindotterbloemen, dé indicatorplant voor zoetwatergetijden. Naast de broekbossen van de 'oude' Biesbosch – waar procesbeheer dus patroonbeheer heeft opgevolgd, een mooi contrast met het patroonbeheer 'from scratch' van de dag ervoor in de Millingerwaard – keken we ook uit over de grote ontpolderingen van de 'nieuwe' Biesbosch, recent aangelegd om de rivieren meer ruimte te geven en waar nu open water en moerasvegetaties vol watervogels de toon zetten. Het is niet toevallig de enige plek in de Lage Landen waar koppels visarenden tot broeden komen. Na het afzetten van Marie en Johannes aan het station, zocht Tijl verbeten naar een overdekte slaapplek bij lokale bio-boerderijen. Uiteindelijk kwamen we aan in een gehuchtje genaamd 'Emmadorp'. Een dorpje met een oranje café met een voorliefde voor Orval-bier. De eigenares kon ons geen slaapplek bieden (tenzij we het bed deelden met een bejaarde dame), dus zetten we onze tenten op bij een koud, maar prachtig uitkijkpunt. Terwijl we in de snijdende wind groentjes sneden voor de bloemkoolcurry, zongen we Bella Arino met de lichtjes van de Antwerpse haven (en de schelde ;)) op de achtergrond.
~ Joren & Raf

ZONDAG: HET VERDRONKEN LAND VAN SAEFTINGHE

De laatste ochtend was aangebroken. Onze eindbestemming Oranjezon hadden we niet bereikt, maar nog voor het ontbijt trokken we van Saeftinghe als waardige vervanger in, een van de grootste brakwatergetijdengebieden in de regio. Vanaf de Westerschelde tot aan de dijk strekt zich daar een complex slik- en schorgebied van zo'n 3600 hectare uit, met het hele

spectrum van kreken die altijd onder water staan tot hoge schoren die nog maar zelden overspoeld worden.
Het hele gebied leeft op het ritme van eb en vloed: slikken komen dagelijks twee keer onder water te staan en vallen even vaak droog. Onder deze condities kunnen weinig planten het uithouden, maar op drooggevallen slik troffen we wel andere producenten aan: dunne, glanzende, bruine films van diatomeeën of kiezelwieren. In slik- en schorgebieden worden veel fijne sedimenten afgezet, waardoor dergelijke ecosystemen heel voedselrijk zijn. Veel nutriënten, weinig concurrentie en veel licht vormen de ideale condities voor diatomeeën om snel te groeien; zij liggen aan de basis van de voedselketen. Op de algenmatjes grazen talloze kleine schaaldiertjes, die op hun beurt voedsel zijn voor kleine vissen. Brakwatergetijdengebieden vormen de ideale kraamkamer voor tal van vissoorten. Op die vissen komen weer vogels af, zoals de kleine zilverreiger.

De hoger gelegen schorren (of kwelders) komen enkel onder water bij springtij. Daarin groeien planten die aangepast zijn aan hoge zoutconcentraties, bijvoorbeeld met klieren op hun bladeren waarmee ze overtollig zout uitscheiden. Andere zilte planten lijken op vetplantjes om water vast te houden. Dit ecosysteem werkt volledig zelfstandig, in principe is er geen menselijk beheer voor nodig. In wilde systemen zorgt de dynamiek ervoor dat schorren worden weggeslagen, waarna de successie opnieuw begint. Door onze getemde rivieren zijn kwelders vandaag de dag niet meer zo dynamisch. Sinds de middeleeuwen hebben we bijna alle getijdengebieden ingepolderd. De patroonbeheertegenhanger van slikken en schorren zijn dus polders. Saeftinghe is veruit de grootste snipper die nog is overgebleven.
~ Raf

Zozo, was me dat een leerrijke roadtrip! We bezochten de taurossen, de Millingerwaard, de Biesbosch en het Verdronken Land van Saefinghe. Wat heb ik hier persoonlijk uit geleerd? Procesbeheer is een supermegacool concept, maar ... Bij de meeste rondleidingen die we kregen, hoorden we een mooi verhaal over hoe wild, natuurlijk en zelfredzaam hun natuurgebied is, MAAR dit verhaal kwam telkens met een asterisk (*). Het concept van procesbeheer op grote schaal berust op toppredatoren en grote veranderingen in de omgeving (denk aan bosbrand, het dynamisch verleggen van een rivier ...) zodat de successiecyclus nu en dan terug in haar kinderschoenen wordt gezet.
Dat is niet mogelijk in de (relatief kleinschalige) natuurgebieden die we bezochten. Het gevolg? De mens zal toch nog in zekere mate invloed uitoefenen op die natuurgebieden om het te maken tot wat ze nu zijn. Procesbeheer als concept is dus ongelooflijk stoer en inspirerend, maar we doen het in ons Belgenland ook niet zo slecht met ons bescheiden patroonbeheer.

© Twan Sanders

Door Raf Vanisterbecq

BERICHTEN UIT BRUSSEL

NATIONALE HERSTELPLANNEN, MET EEN BIJZONDERE FOCUS OP DE BELGISCHE VOORTGANG

Het zijn woelige tijden voor ons natuur- en milieubeleid, dat steeds meer op Europees niveau wordt bepaald. Ingewikkelde materie, die lang niet altijd uitgebreid of begrijpbaar in onze media aan bod komt. Daarom laten Vic van de Milieuwerkgroep en/of Raf van de Beheerwerkgroep in elke Euglena hun licht schijnen over belangrijke recente ontwikkelingen. In deze vierde editie komen we terug op de natuurherstelwet, die twee jaar geleden veel in de media was. Nu naderen we een eerste belangrijke doodlijn: deze zomer moeten alle lidstaten een ontwerp voor een nationaal herstelplan indienen. Wij zochten uit hoe het daarmee staat.

HOE ZAT DA' WEER MET DE NATUURHERSTELWET?

Maandag 17 juni 2024. Na een spannend proces van twee jaar vol obstakels en een goedkeuring van het Parlement in februari neemt de Raad van de Europese Unie de verordening natuurherstel formeel aan.
Oké, nadat er afzwakkingen gebeurd zijn aan het originele ontwerp. Toch wordt het gezien als de belangrijkste Europese wettekst rond natuur sinds de Habitatrichtlijn uit 1992.
De doelstellingen zijn immers ambitieus: habitats die in slechte staat verkeren, moeten op grote schaal hersteld worden, tegen 2030 op 30% van het totale gebied van de Europees beschermde habitattypen en vooral binnen het Natura 2000 netwerk[1], maar tegen 2050 wel op 90% van de oppervlakte en ook buiten Natura 2000.

© Oona Mohammad

1 Het netwerk van Speciale BeschermingsZones van de Habitatrichtlijn (SBZ-H) en van de Vogelrichtlijn (SBZ-V), m.a.w., van Europees beschermde natuurgebieden.

Bovendien worden herstelmaatregelen opgelegd rond vrij stromende rivieren, veengebieden, koolstofopslag in de bodem, kleine landschapselementen en populaties van bestuivers, bosvogels en graslandvlinders. Op papier allemaal heel mooie beloftes, maar hoe zit het met de uitvoering ervan? Want habitats in goede staat van instandhouding brengen, kennen we dat niet al vanuit de Habitatrichtlijn? Rapporten tonen aan dat dat voor de meeste van onze Europees beschermde habitats en soorten alvast spectaculair mislukt is (terwijl fitness checks wel beweren dat de Habitatrichtlijn juridisch een goed instrument is – het zit 'm dus in een gebrekkige uitvoering door de lidstaten). Wat is dan het plan om ervoor te zorgen dat het deze keer wel lukt?

Zoals gewoonlijk ligt voor de uitvoering de bal in het kamp van de lidstaten zelf. Zij moeten de afwegingen maken welke types natuur hersteld worden en waar, de specifieke situatie in hun land in acht nemende. Om te verzekeren dat de staten dat ook effectief zullen doen, moeten ze allemaal een nationaal herstelplan indienen als belangrijkste outline van hun implementatie. Tegen 1 september verwacht Europa een eerste draft, op 1 september volgend jaar moet ook de definitieve versie klaar zijn. Daarin moeten de lidstaten concretiseren waar hun prioriteiten liggen, welke maatregelen ze in de praktijk gaan treffen, en ook welke financiering daartegenover staat.

© Oona Mohammad

HET FEDERALE NIVEAU ALS VOORBEELD

België is een complex land. Natuur is bij ons een gewestelijke bevoegdheid, wat betekent dat het Vlaamse, het Waalse en het Brusselse Gewest elk een eigen herstelplan opstellen. De Noordzee valt dan nog eens onder het federale niveau. Over de aanpak van dat federale niveau heerst bij natuurorganisaties tevredenheid: ze loven dat de opmaak van het plan gebeurt op basis van gedegen wetenschappelijk onderzoek, dat de relevante onderzoeksinstellingen en ngo's worden betrokken en dat ook de communicatie naar stakeholders snor zit. Dat staat vermeld in een tussentijds rapport uit december 2025, waarin een Europese coalitie voor natuurherstel voor alle lidstaten onderzocht hoe het halverwege de termijn zat met de nationale herstelplannen. Ik neem de proef op de som om te testen of de communicatie echt zo goed zit en besluit het kabinet van Annelies Verlinden, minister van de Noordzee, aan te schrijven om te vragen naar een sneakpeek over wat er in dat nationale herstelplan zal staan. Helaas krijg ik geen antwoord. Op de website van de federale overheid vind ik wel een mooie pagina over natuurherstel, waar de volgende drie prioriteiten staan opgelijst: herstel van

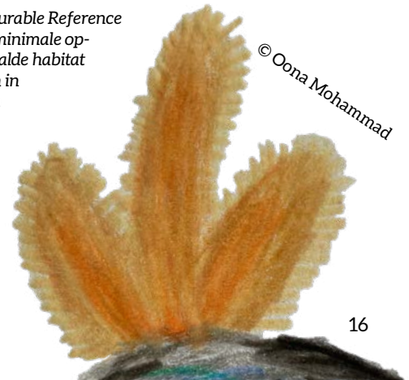
"MAAR DE VERSNELLING VAN HET HERSTELBELEID, DIE CRUCIAAL IS OM DE 2030-DOELEN TE HALEN, IS NOG STEEDS NIET INGEZET OP HET TERREIN"

oesterbanken, van grindbedden en van andere riffen.
Met andere woorden ligt de focus op het herstel van riffen, biotopen die vroeger een aanzienlijk deel van onze zeebodem bedekten en een thuis vormden voor talloze soorten die afhankelijk zijn van harde substraten, en beschutting boden, een paaiplaats, of net voedsel. Ze vormen een belangrijk decor in de levenscyclus van heel wat mariene organismen. De schelpdieren in die riffen filteren ook water en maken de waterkolom zo helderder, waardoor fytoplankton voldoende licht heeft om zich te ontwikkelen. De voorbije jaren was er bij onze noorderburen al heel wat te doen rond het herstel van deze riffen en ook wij hebben met BELREEFS nu een pilootproject. Concrete stappen of doelstellingen op weg naar herstel staan op de webpagina van de overheid echter niet vermeld.

HOE ZIT HET MET DE VLAAMSE VOORTGANG?

Voor het Vlaamse Gewest is de coalitie #RestoreNature minder mals in haar midtermrapport. Ze hekelt een groot gebrek aan ambitie in een regio die al de slechtste leerling is in de Europese klas als het aankomt op de staat van onze Europees beschermde habitats. De coalitie schrijft dat de autoriteiten al hebben aangegeven dat ze de doodlijn voor het indienen van plan niet zullen halen. Bovendien kaart het rapport aan dat er te weinig mensen en middelen worden geïnvesteerd in het opstellen van het plan, dat verouderde FRA-waarden[2] worden gebruikt en dat het proces onvoldoende transparant en democratisch verloopt. Al bij al een vernietigend oordeel. Ik klopte aan bij het kabinet van Jo Brouns, minister van Omgeving en Landbouw, voor uitleg. Helaas wou het kabinet mij niet te woord staan. Wel kreeg ik respons van Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen vzw, de koepel van natuur- en milieuorganisaties. *"We weten o.a. uit het laatste rapport van het INBO (Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, red.) dat de natuur in het gewest er nog steeds bedroevend voor staat"*, zegt Heleen De Smet, beleidsexpert biodiversiteit en milieukwaliteit bij BBL, *"maar de versnelling van het herstelbeleid, die cruciaal is om de 2030-doelen te halen, is nog steeds niet ingezet op het terrein."*

2 FRA-waarden, of Favourable Reference Areas, geven aan wat de minimale oppervlakte is van een bepaalde habitat opdat die op lange termijn in goede staat gehouden kan worden.

© Oona Mohammad

De Smet: "*Er is momenteel onvoldoende capaciteit en budget om tegemoet te komen aan de ambitie van de wet. De regering maakt er ook geen geheim van geen budget te willen vrijmaken voor natuurherstel. Nochtans blijkt uit tal van studies dat investeringen in natuurherstel een zeer hoge return on investment hebben. Er is echt nood aan een adequaat en structureel budget in de Vlaamse begroting dat specifiek wordt toegewezen aan de natuurherstelwet.*" Volgens De Smet zal onze regering in september effectief met een plan komen aanzetten, maar zal dat onvoldoende zijn onderbouwd: *"Vlaanderen wil een plan indienen in september 2026, vooraleer het Plan MER (milieueffectenrapport) is afgerond, en vooraleer er een openbaar onderzoek heeft plaatsgevonden. Dat wil zeggen dat er een plan zal ingediend worden waarvan de effecten op het milieu niet zijn doorgerekend, en waar het publiek zich nog niet over heeft kunnen uitspreken."*

"In het regeerakkoord stelde men al dat men maximaal de afwijkingsmogelijkheden zou benutten, en werd het duidelijk dat Vlaanderen een minimale versie wil opleveren, hoewel een doordacht natuurherstelplan zoveel kansen biedt op verschillende vlakken, in het bijzonder om ons te beschermen tegen extreme weersomstandigheden", stelt De Smet nog. Om de Vlaamse en Waalse regering op te roepen om toch een ambitieus herstelplan in te dienen, dat wetenschappelijk is onderbouwd en op voldoende financiering kan rekenen, lanceerde de Belgische Biodiversiteitscoalitie (waar BBL deel van uitmaakt samen met WWF, BOS+, Greenpeace, Natagora, Natuurpunt en Canopea) een petitie. Die heeft intussen de kaap van dertigduizend handtekeningen bereikt.

DE BRUSSELSE VALSE START

Over de Waalse voortgang is het midtermrapport ook niet heel positief. Men verwacht niet dat de Waalse overheid tegen 1 september klaar zal zijn, en hoewel er in 2025 meer geld naar natuur is gegaan, zouden de budgetten nog lang niet voldoende zijn. Voor Brussel is de situatie bijzonder: in 2025 was er niet eens een hoofdstedelijke gewestregering, dus kon het rapport niets vertellen over de Brusselse situatie. Sinds februari dit jaar is er echter een regering in werking. Ik ga dus ook bij het kabinet van staatssecretaris Ans Persoons (Leefmilieu) vragen naar de voortgang, en of Brussel na de 'valse start' überhaupt klaar zal zijn om op tijd met een plan op de proppen te komen. Net als de twee vorige kabinetten vinden ze het niet de moeite waard om mijn vragen te beantwoorden. Ik begin dus stilaan wel te begrijpen waarom #RestoreNature de Belgische autoriteiten een gebrek aan transparantie en participatie verwijt – of ligt het net aan een gebrek aan toegewezen mensen en middelen?
Wat de oorzaak ook moge zijn, het is duidelijk dat het nog afwachten wordt tot de zomer vooraleer we effectief weten wat onze beleidsmakers ervan gebakken hebben. Als we natuur- en milieuorganisaties mogen geloven, mogen we onze verwachtingen alvast niet te hoog leggen.

© Oona Mohammad

fietser

Niet preken hier

Oversteken kans

Verkeken band

Brand de band

Door Louis Lema

Ver--stomd. Tanden poetsen weer

Geen weer

Niet preken hier oversteken band versteken

Kans verkeken fietser

Weer

MORELE ONTKOPPELING BIJ KLIMAATACTIE, FT. PROF. STERCKX

Door Muryel Maes

Op de dag van de aarde, woensdag 22 april, stelden we samen met Sigrid Sterckx het belang van en het gebrek aan klimaatactie centraal. Sigrid Sterckx is professor in ethiek en politieke en sociale filosofie aan de universiteit van Gent. We waren met een tiental in het publiek aanwezig en spitsten gedurende twee en een half uur onze oren nadat we onze buik hadden gevuld met lekkere wraps.

Professor Sterckx, of 'Sigrid' zoals ze zei dat ik haar mocht noemen, kaartte een belangrijk hedendaags probleem aan door de term 'motivationele kloof' te introduceren. Die term duidt op de kloof die bestaat tussen enerzijds onze kennis over klimaatverandering en anderzijds ons handelen naar die kennis. Ze merkte, samen met haar toenmalige doctoraatstudenten, op dat veel mensen wel op de hoogte zijn van de ernst van de klimaatverandering, en zelfs van mening zijn dat er iets moet gebeuren, maar zelf geen gedragsverandering ondergaan. Hoe kan dat? In de literatuur vonden ze twee verklaringen met betrekking tot klimaatproblematiek. Bij de eerste wordt de ernst van het probleem niet erkend, bij de tweede wordt het wel erkend, maar wordt er niet naar gehandeld.

1. Mensen ervaren de klimaatverandering niet als een urgent moreel probleem, omdat het niet de eigenschappen heeft van een klassiek moreel probleem. Een klassiek moreel probleem wordt gekenmerkt door een individu dat op een intentionele manier handelt. De intentie van de handeling is om schade te berokkenen aan een ander individu. Dat wil zeggen dat je in een klassiek moreel probleem een verantwoordelijke kan aanduiden die compensatie moet leveren en een persoon die gecompenseerd moet worden. Er is een duidelijke lijn van causaliteit.

A ⟷ B

(INTENTIONELE) BRENGER VAN SCHADE — ONTVANGER VAN SCHADE

PLICHT TOT COMPESATIE — RECHT OP COMPENSATIE

Als we die causaliteit proberen toe te passen op de klimaatproblematiek, botsen we meteen op een probleem: elk individu stoot uit, maar zonder de bedoeling om schade te berokkenen. Prof. Sterckx gaf een voorbeeld over lichten, maar ik geef er even een andere twist aan: als je met de auto naar een feest gaat, in plaats van met de trein, wrijf je je niet in de handen: "He, he, eens lekker uitstoten, zeg!". Persoon 'A' in de causale keten voldoet niet aan de kenmerken van het klassiek moreel probleem, maar hoe zit het met persoon 'B'? Wij zijn allemaal 'B', we ondervinden allemaal schade. We zijn dus allemaal zowel 'A' als 'B'. Om het nog wat complexer te maken, is persoon 'B', de persoon die schade ondervindt, in de context van klimaatverandering zowel in tijd als ruimte ver van ons verwijderd. De mensen die het meest (zullen) lijden onder het veranderend klimaat, zijn de landen en gemeenschappen in het zogenaamde 'Globale Zuiden', in de ruimte ver van ons verwijderd, en de toekomstige generaties, in de tijd ver van ons verwijderd.

2. Een tweede verklaring voor de motivationele kloof is 'wilszwakte'. In dit tweede geval erkennen mensen, in tegenstelling tot eerder, het klimaatprobleem wel als een moreel probleem, maar kunnen ze de wilskracht niet opbrengen om hun gedrag te veranderen. Dat stelt ons voor een volgend probleem: hoe kan het dat we niet leven naar onze morele waarden? Wat zijn de mechanismen die bijdragen aan deze wilszwakte? We noemen het overkoepelende mechanisme 'morele ontkoppeling'. Albert Bandura, psycholoog en grondlegger van de sociaal-cognitieve leertheorie, werkte aan dit begrip. Prof. Sterckx en collega's pasten vier mechanismen van 'morele ontkoppeling' toe op klimaatactie.

We spreken van ‘morele ontkoppeling’ als er mechanismen aan het werk zijn waardoor je je eigen morele waarden niet naleeft, maar je jezelf toch als moreel consistent beoordeelt. Normaal gezien voelen we ons schuldig of beschaamd als we een actie stellen die niet in lijn is met ons waardenkader. Die gevoelens noemen we ‘zelfreactieve invloeden’. Ze zijn het gevolg van ‘zelfveroordeling’ en leiden tot ‘zelfregulering’ of gedragsverandering. Als er sprake is van morele ontkoppeling is zelfveroordeling afwezig doordat we onbewust ons eigen gestelde gedrag reconstrueren. Dat kunnen we illustreren aan de hand van vier mechanismen.

1. Een eerste manier waarop mensen zich moreel ontkoppelen, is door ‘het bewijs van de schade in diskrediet te brengen’. Immers - en denk nu even terug aan de kenmerken van het klassiek moreel probleem - als er geen schade is ten gevolge van de handeling, dan is er ook geen moreel probleem. Een gekende strategie om het bewijs van schade in diskrediet te brengen, is door de huidige situatie van klimaatverandering voor te stellen als een onvermijdelijk, natuurlijk fenomeen. Houdingen die bijdragen aan dit mechanisme zijn het achterhouden, ambigu houden of bewust niet onderzoeken van wetenschappelijke informatie over de schade aan de aarde berokkend door personen en instanties.

2. Het tweede mechanisme is de ‘gunstige vergelijking’. Hierbij proberen personen hun eigen schadelijke gewoontes te relativeren door vast te stellen dat anderen het (nog) slechter doen. Stel, iemand spreekt je erop aan dat je de volgende keer misschien beter met de trein in plaats van met het vliegtuig naar Amsterdam gaat en jij zegt: ”Ja zeg, ik ken mensen die om de twee weken voor hun plezier naar Ibiza vliegen!”, dan maak jij je schuldig aan het mechanisme van de gunstige vergelijking.

3. Een derde manier waarop mensen zich moreel ontkoppelen, toegepast op het klimaatprobleem, is de ‘verspreiding van verantwoordelijkheid’. Hier zorgt de overheersende gedachte dat ‘iedereen het doet’, dat het ‘aan zoveel verschillende mensen ligt’ ervoor dat je je eigen gedrag vergoelijkt. Je minimaliseert je eigen verantwoordelijkheid in het klimaatprobleem en houdt jezelf voor dat jouw klimaatbewuste bijdrage toch geen verschil zou maken, gezien de grootschaligheid van het probleem.

4. Het vierde en laatste mechanisme dat op de soiree besproken werd, is de ‘afschuiving van verantwoordelijkheid’. Je houdt jezelf voor dat het probleem de verantwoordelijkheid is van andere personen of instanties, bijvoorbeeld bedrijven met een sterk aanwijsbare bijdrage aan de klimaatverandering, zoals Shell. Het logische gevolg van die afschuiving is dat je je eigen verantwoordelijkheid minimaliseert en je plicht tot gedragsverandering zo ontwijkt.

Die vier mechanismen zijn een goed voorbeeld van de verwevenheid van psychologie en moraliteit. Mogelijk heb jij jezelf, dierbaren of rivalen herkend in de vorige pagina’s. Mocht dat zo zijn, ben je al geslaagd in de eerste stap richting verbetering: de mechanismen in je eigen leven herkennen. Pas wanneer je die herkend en erkend hebt, kan je ermee aan de slag gaan. Daarnaast wil ik belichten dat het toeschrijven van verantwoordelijkheid voor het klimaatprobleem complex is. Die complexiteit mag echter niet voor verlamming of ontkoppeling zorgen. In plaats daarvan kan je de complexiteit van het probleem omarmen. Je kan tegelijkertijd je eigen verantwoordelijkheid erkennen én bedrijven verantwoordelijk houden, je kan een moreel goed persoon zijn én toch steken laten vallen …

Na een interessante vragenronde sloten we onze soiree af met een bedanking uit de JNM-winkel voor professor Sterckx en kletsten we nog wat na tijdens de afwas. Wat de overheersende opinie was: “Wat een icoon!” en “Een professor heeft nog nooit zo lang mijn aandacht kunnen vasthouden zonder presentatie of beelden!” Dankzij de bijna bezwerende woorden van professor Sterckx vertrokken we betoverd en met hernieuwde, milieubewuste strijdlust naar huis.

VERWONDERING, EEN TOVERWOORD?

Grappig: ik vond dit gedichtje terug en dacht meteen aan de missie & visie van JNM (die je verderop in dit artikel vindt). Waardoor? Door de derde regel: 'Wild van natuur, uit verwondering'.

**NA WEKEN BLOEIEN,
PAARS EN GEEL,
SPRONG DE KOU HAAR
NAAR DE KEEL**

Door Elewout Acke

Oktober 2020, ik zat in het tweede middelbaar. Elke dag stapte ik tien minuutjes naar school en tien minuutjes terug naar huis, meestal 's middags ook, maar dan andersom. Een stukje rustige stadrandelijke straat, wat steenweg en dan het parkje waarachter de school verborgen zat. En ja, net op dat stukje steenweg stond het mooiste natuurelementje van de hele tocht. Datgene waarover ik me steeds verbaasde en waarbij ik steeds verwonderd stopte om het te bewonderen en lieve woordjes toe te fluisteren, in de hoop dat het zou blijven leven.

Paars en geel was het, het viooltje dat tussen het trottoir en de goot door kwam piepen. Al sinds begin september mocht ik van dat wonderbaarlijk sterke bloemetje en haar uitzicht genieten. "Ik hou van jou", zei ik steeds. Want daar gaat verwondering toch over? Het werkte een kleine twee maanden, maar de verwarmende woorden die ze 18 keer per week mocht horen (tja, woensdag had ik geen middagpauze, hé), konden niet op tegen de kou die er toen in oktober al was. Soit … Na weken bloeien, paars en geel, sprong de kou haar naar de keel.

VER-WONDER-ING

Verwondering … Een mooi woord, niet? In het woord 'wonder' zit precies magie. Probeer het eens uit te spreken zonder bij de eerste lettergreep een soort verwachting te laten klinken. Da's niet onmogelijk, maar moeilijk. De uitbreiding 'ver-wonder-ing' kan bijna niet zonder een verlangen uitgesproken worden. Het woord uitspreken, verplicht je even gelukkig te zijn.
Etymologisch (wat betreft de oorsprong van woorden) is het onzeker: het woord 'wonder' kwam in het verleden in allerlei vormen voor in verschillende talen (wunder, wundar, wuntar, wundor, undr …) Iemand vertelde me dat het woord 'wundra' in het Proto-Germaans zoveel betekende als 'iets verbazingwekkends, mirakel'. Er zijn nog heel wat gissingen over de herkomst van het woord, maar geen eenduidigheid. De echt uitgespitte oorsprong ervan is blijkbaar nog niet achterhaald. Een echt toverwoord dan, toch?

Enfin, een mooi woord, goed en wel, maar ook een mooie betekenis. In de Dikke Van Dale spreken ze over een 'gemoedstoestand die ontstaat wanneer men iets gewaarwordt dat men niet of anders had verwacht' of 'het verwonderd-zijn'. 'Verwonderd' heeft als definitie 'bevreemding uitdrukkend' of 'benieuwd'. Op zich niet zo'n prachtige uitleg als ik had gehoopt. Nu ben ik dus blijkbaar 'verwonderd', want ik had het anders verwacht.

Echter heb ik het graag over de pracht van verwondering, niet als woord, maar als het verwonderd-zijn. Je kunt verwondering creëren. Door je open te stellen voor de wereld, stel je je open voor verwondering. En andersom. Als je je smartphone even opzijlegt, kun je waarnemen wat om je heen gebeurt terwijl je van de ene afspraak of les naar de andere tjolt. Een simpel doveneteltje tussen de straatstenen, violet in bloei, of een voorbijzoevend vogeltje. Al weet je niet wat het is, het voelt aan als een wondertje op zich. Kleine dingen zijn vaak de grootste gelukjes.

© Elewout Acke

WILD VAN NATUUR, UIT VERWONDERING

In JNM is verwondering nogal ingebakken. Het zit dan ook in de missie & visie. Deze uitleg vind je op de website:

"JNM'ers zijn gebeten door natuur. Uit verwondering bestuderen, beschermen en genieten we van het groen om ons heen. Zo krijgen we een beter inzicht in de natuur en de verschillende problemen waarmee ze te maken heeft. Door eropuit te trekken en te beheren proberen we bij te dragen aan een oplossing."

Ja, het lijkt bij de 'standaard JNM'er' te horen om gebeten te zijn door natuur. Verwondering over alles wat leeft (of soms niet leeft) is een houding die jou veel kan bijbrengen. Niet velen staan met zo'n open verwonder-houding in het leven, maar geloof me als ik zeg dat het geweldig en openbarend is. Hoe kun je je immers niét verwonderen over natuur, de basis van alles wat bestaat?

**EEN JEUGDBEWEGING
VOOR EN DOOR JONGEREN
WILD VAN NATUUR,
UIT VERWONDERING
WILD VOOR MILEU,
UIT BEZORGDHEID
SPEL EN PLEZIER
OPEN VOOR IEDEREEN
ONGEBONDEN…
… EN EEN BEETJE
TEGENDRAADS**

HET EXTERNE OBSTAKEL

Wat kan verwondering betekenen voor onze maatschappij? JNM schreef hierboven al over oplossingen voor problemen waar de natuur mee te maken krijgt, wat sowieso schitterend is. Maar er is meer. Verwondering reikt verder dan in wat men 'de natuur' is gaan noemen (dat lidwoord geeft het een bizarre, afstandelijke en objectiverende bijklank).

Eerst en vooral is het een kwestie van jezelf open te stellen voor verwondering. Het is sterk als je je smartphone al aan de kant kunt leggen. Die staat vaak vol sociale media die in mijn ogen vele mensen eerder aan een virtuele wereld kluisteren en daardoor geef ik ze liever de naam 'asociale media'. ;-)
Dat ping-zeggende bakkie in je achterzakkie is helaas niet heilig. Er zit een duistere kant aan (oké, het geeft je ook toegang tot de NMBS-app). Het is gemaakt om onze aandacht te stelen, maakt ons leven vaak gefragmenteerd en ons hoofd gek, slorpt mensenlevens en planeetkrachten op bij de productie en afvalverwerking, geeft bigtechbedrijven steeds meer macht, maakt ons afhankelijk, heeft een impact op het gemoed en zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan.

© Florian Acke

Eerst en vooral is het een kwestie van jezelf open te stellen voor verwondering. Het is sterk als je je smartphone al aan de kant kunt leggen. Die staat vaak vol sociale media die in mijn ogen vele mensen eerder aan een virtuele wereld kluisteren en daardoor geef ik ze liever de naam 'asociale media'. ;-)
Dat ping-zeggende bakkie in je achterzakkie is helaas niet heilig. Er zit een duistere kant aan (oké, het geeft je ook toegang tot de NMBS-app). Het is gemaakt om onze aandacht te stelen, maakt ons leven vaak gefragmenteerd en ons hoofd gek, slorpt mensenlevens en planeetkrachten op bij de productie en afvalverwerking, geeft bigtechbedrijven steeds meer macht, maakt ons afhankelijk, heeft een impact op het gemoed en zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan.

En ja, ik weet dat ObsIdentify ondertussen een bijna onmisbaar onderdeel van natuurstudie is geworden, maar als je het zonder die snelle oplossing doet (met een boekje of zo), onthoud je er veel meer van. Door ObsIdentify aan de kant te leggen, doe je niet per se minder aan natuurstudie, maar vaak veel dieper. Ik weet dat het moeilijk is – schuldbewust moet ik toegeven dat ik ook al een smartphonebezitter heb gevraagd een soort de determineren – maar niet onmogelijk en de moeite waard om 'ns te proberen.

© Elewout Acke

© Elewout Acke

DE TWEEDE POORT

Als je dat externe obstakel hebt kunnen uitschakelen (al is het maar voor even), is de eerste poort naar verwondering geopend. Dan hoef je alleen nog maar je éigen poort open te zetten: laat je zorgen en bedenkingen even voor wat ze zijn en sta jezelf toe simpelweg het hier en nu in je op te nemen en te ervaren wat het moment brengt. Ziedaar een buschauffeur die net voorbij de halte nog eens stopt omdat die nog een aanhollende reiziger in de spiegel ziet. Of wat allemaal ronddoolt op het water dat zich in het stadscentrum een weg baant. Of hoe een bejaarde man een sleutel laat vallen en je zelf die sleutel opraapt en aan hem geeft. Want ja, als je je openstelt voor de omgeving, geef je die ook mee vorm. Je maakt er zelf een mooiere plek van. Als je niet naar de grond of je bakkie kijkt, kun je alle mensen begroeten met een gemeende glimlach of een 'goeiendag'. Op zijn minst de helft zal reageren, vaak spat de verbazing – geuit in de vorm een grote glimlach – van het gezicht.

In het kort: laat je verwondering toe in je leven, dan word je automatisch gelukkiger, moediger om iets te betekenen voor anderen en ja, (veer)krachtiger. Net door je open te stellen voor piepkleine wondertjes bouw je een houding op die je als een sterker persoon in het leven zet. Je maakt deel uit van een groot systeem dat wij 'de wereld' hebben gedoopt. Hoe beter je dat systeem kent – met andere woorden, hoe meer je je laat verwonderen in het leven – hoe effectiever je jezelf in dat systeem kunt positioneren en hoe waardevoller je je daarin kunt maken.

HET GROTE VLIEGPROBLEEM

Je herinnert je misschien nog de coronapandemie? Kun je je ook de mooie, helderblauwe lucht nog voorstellen? Prachtig, adembenemend! Geen vliegtuigstrepen, fantastisch! Vergezocht, maar die verwondering kan mensen misschien ook overtuigen om minder het vliegtuig te nemen. Als de wetenschap niet overtuigend genoeg is, waarom dan niet vanuit verwondering vertrekken? Verwondering kan volgens mij ook het Grote Vliegprobleem oplossen. Vele mensen dragen hun steentje bij tegen milieuvervuiling en de globale opwarming, wat broodnodig is en tegelijk hoopvol stemt. Toch is 'die ene vliegreis' vaak zo moeilijk om af te geven. Iedereen heeft er wel een reden voor, vaak een sterke. Eén keer vliegen naar het verre westen en terug, zorgt er helaas voor dat je al je inspanningen om je ecologische voetafdruk te verminderen van een jaar eigenlijk als 'greenwashing' mag bestempelen. Hoe goed en terecht je reden ook is, het is niet haalbaar voor onze planeet als alle mensen om de twee jaar naar de andere kant van de wereld vliegen. Wat heeft dat nu met verwondering te maken? Als je de smartphone aan de kant legt, heb je eerst en vooral die continue stroom aan advertenties niet. Hoewel velen zich daar sterk tegen verzetten (chapeau!), blijft sluipreclame overal inzitten en blijft het doeltreffend genoeg om steeds meer advertenties de wereld in te sturen. Als je je loskoppelt van je smartphone, kunnen die vliegmaatschappijen en andere bedrijven jou niet bereiken. Daarbovenop komt er een 'smartphoneloosheidsrust' over je heen waardoor je van het hier en nu kunt genieten, van die ene dovenetel of dat voorbijzoevende vogeltje. In plaats van overspoeld te worden door content, krijg je een grote dosis inhoud voorgeschoteld. De inhoud van je omgeving, van het leven. Laat je die content achterwege, dan word je al snel kalmer, alerter, energieker, positiever ... Dan is het misschien niet meer nodig om een week 'op adem te komen in een stilteoord' ergens ver weg van de hectiek van deze maatschappij. Want die hectiek kun je voor een deel zélf uitschakelen. Dan is die vliegreis om van een ander land te genieten misschien niet meer nodig. Er valt immers al zo veel te bewonderen in eigen land, in de eigen straat zelfs. Laat de verwondering toe(-slaan)!

Nota bene: ik smijt er even geen wetenschappelijk onderzoek tegenaan – niet uit luiheid, maar omdat het dan te formeel zou worden – maar spreek uit ervaring en uit wat het leven me al heeft geleerd (en natuurlijk ook uit wat ik al heb gelezen en eerder onderzocht). Uiteindelijk is dat de beste leerschool en inspiratiebron. Ik geloof erin dat verwondering de wereld stukje voor stukje mooier kan maken, hoe cliché het ook klinkt. Te beginnen bij een viooltje.

JEUGDBOND

AFDELINGEN AAN DE TOP!

Door Mori Wuytens

Liefste JNM'er

Weet je nog, die eerste keer JNM-activiteit? Toen je ontdekte dat planten naar pannenkoek kunnen smaken? Toen je elke tak in het bos wilde opheffen (en daarna weer netjes terugleggen natuurlijk) om te ontdekken wie eronder leefde? Of herinner je je nog die keer dat je helemaal doorweekt een tas warme chocomelk kreeg na het zotste nachtspel ooit? Of misschien denk je nu terug aan die keer toen je met je vrienden van de afdeling samen naar het grote (beetje enge) Brussel trok om deel te nemen aan een klimaatmars?

Wacht, ik wrijf mijn nostalgische traantjes even weg. Wat is JNM toch een fantastische bende om bij te horen! Van de bossen in Limburg tot de vogels in het Zwin, van de heide in de Kempen tot heuvels van de Vlaamse Ardennen. Overal wonen JNM'ers die zich inzetten voor hun afdeling om zo jongeren in contact te brengen met de pracht van de natuur.

Omdat die afdelingen zo belangrijk zijn (wat zou JNM zonder hen zijn?), is JNM Nationaal zo ineengepuzzeld om elke afdeling zo goed mogelijk te helpen. Heb je hulp nodig met beheer? De BWG* staat voor jou klaar! Heeft jouw afdeling een tent nodig voor op kamp? De PP* heeft die al klaargelegd! En om ervoor te zorgen dat JNM Nationaal de noden van de afdelingen zeker niet vergeet, is de AOP er: de Afdelingsondersteuningsploeg.

WAT DOET DIE AOP NU EIGENLIJK?

Wie weet heb je de afgelopen jaren al eens van ons gehoord. Alle afdelingsvoorzitters zullen nu wel even kort zuchten, want 'natuurlijk hebben we al van jullie gehoord! Al die mails en WhatsApp-berichten die jullie sturen.' Zeker! Dat is al een van de taken die wij hebben. We zorgen ervoor dat de afdelingen op de hoogte zijn van alle belangrijke info. Wanneer zijn de startdagen? Wie kan je om hulp vragen als jouw afdeling geen lokaal heeft? Waar vind je alle info over jouw afdelingsfunctie? Wanneer is het BAC*? …

Die communicatie loopt ook vaak via jouw RAC'er*. Elke afdeling vormt namelijk samen met enkele afdelingen uit de buurt een regio. Zo kunnen afdelingen van elkaar leren en voor elkaar klaarstaan als hulp nodig is. Die regio's worden gecoördineerd door een RAC'er en zij vormen zo een sterke brug tussen Nationaal en de afdelingen.

Verder proberen we ook zo veel mogelijk rechtstreeks met afdelingen in contact te staan. Dan sturen we eens een berichtje of komen we ook bij jullie op bezoek. Op die manier hebben we een heel goed zicht op wat er speelt binnen de afdelingen en waar we oplossingen voor moeten vinden. En geloof me, we geven niet snel op! Elk probleem gaan wij proberen oplossen! Contacteer ons maar als je die hulp kan gebruiken! We zijn altijd bereikbaar via afdelingen@jnm.be.

WAAR HEEFT DE AOP ZICH DIT JAAR MEE BEZIGGEHOUDEN?

Ook dit werkjaar zijn we weer op zoek gegaan naar problemen die we konden oplossen. Zo zijn we samen met de CP* gestart met het schrijven van een boekje waarin je alles kan vinden over hoe jouw afdeling meer leden kan aantrekken. Oh, en hoe je die daarna behoudt ook, trouwens! We hebben plannen uitgedacht over hoe we jullie kunnen ondersteunen in de zoektocht naar een lokaal, naar extra geld en naar hoe afdelingen beter (intern) kunnen evalueren om een nog sterker team te worden.

© Fleur Van Bocxlaer

Een focus van afgelopen jaar was promo. In samenwerking met de CP, onze besties, lanceerden we de Grote Promostrijd der Afdelingen. Welke afdeling groeide het meest dit jaar? Wie had de origineelste poster? We komen het deze zomer allemaal te weten! En omdat we dan toch bezig waren met de groei van het aantal leden, waarom dan ook niet met de groei van het aantal afdelingen? Momenteel zijn we bezig met de opstart van drie nieuwe afdelingen, ook wel kiemwerkingen genoemd: in Rijnaarde (ten zuiden van Gent), de Druivenstreek (Hoeilaart en Overijse) en de Vlaamse Ardennen (Oudenaarde en Ronse).

Iets totaal nieuws was het Voorzitterscongres! We waren al lang op zoek naar een manier om alle kennis die er in de afdelingen is, samen te brengen samen te brengen. Meer dan twee derde van de voorzitters was aanwezig! Dus hierbij willen we graag met de wereld **delen dat het** voorzitterscongres een jaarlijks fenomeen wordt: zet zondag 28 februari 2027 al maar in je agenda!

Deze lijst is verre van volledig en dat is dankzij de fantastische groep AOP'ers die zich dit jaar hebben ingezet voor onze ploeg. Van het uitwerken van sessies tot het terugbrengen van het afdelingsrubriekje in Euglena. Van onze RAC'ers tot het meehelpen aan de uitwerking van de handleiding voor kiemwerkingen. Jullie (ik spreek die knallers even aan) zitten voor altijd in ons AOP-hartje, dankjewel!

DE TOEKOMST VAN DE AOP

Komend werkjaar willen we blijven knallen, zodat elke afdeling de kans krijgt om de beste van JNM te worden! Om die ondersteuning te garanderen, willen we volgend jaar op een paar zaken focussen:
- Frequente bezoekjes aan afdelingen om nog beter te weten waarmee ze bezig zijn;
- Inzetten op sterke en logische regio's die actief ondersteund worden door ervaren RAC'ers;
- Een tweede voorzitterscongres! (28.02.2027);
- Zorgen dat de drie nieuwe afdelingen een succes worden;
- Nog openlijker communiceren over wat wij allemaal uitspoken, daarom zijn we net gestart met een Instagramaccount van de AOP: @jnm_aop.

Je hoort het, de AOP is een cruciale ploeg die heel veel belangrijke dingen blijft doen. Misschien iets te veel? Daarom hebben we jou nodig! Heb jij veel ervaring binnen je afdeling? Wil jij mee komen denken over de beste ondersteuning? Wil jij onze Insta onderhouden? Wil jij meewerken aan het voorzitterscongres? Laat het ons weten, want samen maken we onze afdelingen groter dan groot, cooler dan cool en vooral kerngezond!

*BWG = Beheerwerkgroep
*PP = Praktische ploeg
*BAC = BasisAnimatorCursus
*RAC'er = Regionaal AfdelingsCoördinator
*CP = Communicatieploeg

AFDELING IN DE KIJKER: NETELAND

KEMPENSE ERVARINGEN EN PIJLERTIPS

Door Hannes Vrelust

Hoi afdelingsvriendjes!
Ik ben Hannes en ondertussen enkele jaren actief in het bestuur van het Kempense Neteland. De afgelopen jaren hebben we wel wat activiteiten opgezet met het oog op de pijlers, de ene al wat 'meer pijler' dan de andere. Bij deze deel ik graag enkele ervaringen en tips per pijler waar je eventueel mee aan de slag kan gaan in je eigen afdeling.

BEHEERLIJKE AFDELING

Laten we beginnen bij de pijler waarmee we de afgelopen jaren bij Neteland veruit het meest aan de slag zijn gegaan: beheer. Ondertussen beheren we maandelijks met Natuurpunt Herentals op den Heiberg en met de Klaverenzotten II (zie Euglena zomer '25) op De Zegge, waar we ook het jaarlijkse Zeggekamp en Brüjekkamp organiseren. Verder beheerden we dit jaar ook tweemaandelijks op de Lovenhoek met Natuurpunt Vorselaar. Dat zijn allemaal activiteiten voor groten (gewone leden), opengesteld voor ini's. Enkele keren laten we ook piepers afkomen. Deze frequentie aan activiteiten klinkt misschien zeer intens, maar niets is minder waar! De voorbereiding is minimaal:
het concept is simpel en bestaand, en we werken vaak samen met Natuurpunt, dathet grootste deel van de organisatie en voorbereiding op zich neemt. Het enige wat je als JNM'er rest, is afspreken met Natuurpunt en je eigen activiteit op de website plaatsen. Verder hoeft er weinig begeleiding aanwezig te zijn: één activiteitverantwoordelijke is genoeg. Ook de opkomst maakt vaak niet al te veel uit: als je logistiek wat voorzien bent (met voldoende gerief en koekjes), maakt het meestal niet al te veel uit of er nu twee of twintig leden afkomen. Je hoeft geen schrik te hebben dat het al je zaterdagnamiddagen in beslag neemt: je kan gewoon zaterdagvoormiddag, of nog beter, een hele zondag beheren!Je kan dus simpelwegeen maandelijks zondagje beheren door een activiteitverantwoordelijke per maand aan te stellen en vriendjes te zijn met Natuurpunt, en je bent vertrokken! Er zijn namelijk genoeg redenen om dat te doen. Om te beginnen verricht je (hopelijk) nuttig werk voor het natuurgebied waar je werkt. Daarnaast heb je ook de kans om bij te leren over natuur en hoe die te beheren, door bijvoorbeeld steeds toe te lichten bij aanvang van het werk waarom er gewerkt wordt. En dit klinkt misschien licht contradictorisch, maar voor mij is het toch een absolute waarheid: een dagje werken op den buiten = de ideale ontspanning. In een goede 'werkdrive' geraken, wat bijbabbelen met de andere groten, genieten van de omgeving (en met wat chance van het zonnetje), en op het einde van de dag je resultaat zien … Een ideale zondag!

Maaisel afvoeren op het Cruysebroek tijdens Zeggekamp

© Cloud Paeshuyse

NATUURSTUDIE, OOK MET BEPERKTE KENNIS KAN HET!

Op naar de volgende pijler, die misschien al wat moeilijker lijkt te zijn: natuurstudie. Een veelvoorkomende struggle is het gebrek aan kennis over natuurstudie (die lowkey essentieel is) binnen de afdeling. Ook binnen Neteland is dit het geval. Gelukkig is er nog wat buiten de afdeling: oude sokken, Natuurpunters, ouders etc. Voldoende exemplaren met voldoende kennis en enthousiasme om JNM'ers een namiddag bij te leren over 'de natuur', dus. natuurstudieactiviteiten kunnen vele vormen aannemen. Bij Neteland houden we een jaarlijkse paddenstoelentocht, telkens onder leiding van een Natuurpunter of oude sok. Sinds vorig jaar doen we ook mee met het 1000-soortenweekend en dat is al tweemaal een waar succes geweest! We werken op voorhand een programmaatje uit: vrijdag na school afspreken in De Zegge, daar onze tentjes installeren, al wat rondkijken en eerste soortjes intikken, en 's avonds nog vleermuizen zoeken met batdetectors onder leiding van een oude sok. Zaterdagochtend vroeg opstaan voor nachtvlinders o.l.v. een kennis via De Zegge, zaterdagvoormiddag een plantenexcursie geleid door een onderzoeker in De Zegge en zaterdagnamiddag nog verder ronddwalen. Dan laten we ook piepers afkomen, die het (net als wij) fantastisch vinden om met een vlindernetje rond te lopen om de eerste voorjaarsbeestjes te vangen.

Op wintertocht in het Schupleer met de piepers

Braakballen uitpluizen was dit jaar ook een zeer geslaagde activiteit met piepers. De braakballen vonden we via oude sokken en op de activiteit zelf kan je met zoekkaarten eigenhandig vlot aan de slag. We gaven de piepers ook een papier waar ze de botjes op konden kleven om te determineren, dat ze vervolgens ook konden meenemen naar huis.

Eens je als leiding wat memorabele weetjes aan piepers kunt vertellen, volstaat een simpele tocht door een simpel natuurgebied, met af en toe Dikke Berta, vaak al als pijlerwaardige activiteit. Of dat is toch mijn Netelandse ervaring na twee tochten die misschien wel m'n favoriete activiteiten van het jaar waren!

MILIEU EN MEER

En als laatste de enorm brede pijler 'milieu'. Laat die breedheid net een troef zijn! Milieu gaat over enorm concrete zaken zoals koken, maar evengoed om heel globale en abstracte zaken zoals klimaatbeleid. En voor elk plekje van het brede spectrum is er wel een interessante activiteit. Een succesvoorbeeld uit Neteland is de ondertussen traditionele 'bomma-activiteit', waarbij we samen met piepers, ini's en hun bomma's, vava's, ouders, nonkels, tantes … van elkaar leren haken, breien en naaien met een tasje thee erbij. Een ideale gezellige binnenactiviteit in de winter voor alle leeftijdsgroepen, terwijl de deelnemers - van jong tot oud - inzien dat wat stuk is, niet meteen verloren is, maar dat je zelf meer kan maken of repareren dan je denkt.

Zo gaan kleren en andere spullen veel langer mee! We hebben ook al twee debatavondjes gehouden voor ini's en groten, waarbij enkele leiding, oude sokken of iemand van Nationaal (waarvan sommigen ondertussen actief zijn in de natuur- en milieusector) een topic voorstelden, bijvoorbeeld opslag van kernenergie of hoe afval gerecycled wordt. Uiteindelijk was daar niet veel debat aan, maar je leert wel wat bij op zo'n avond.

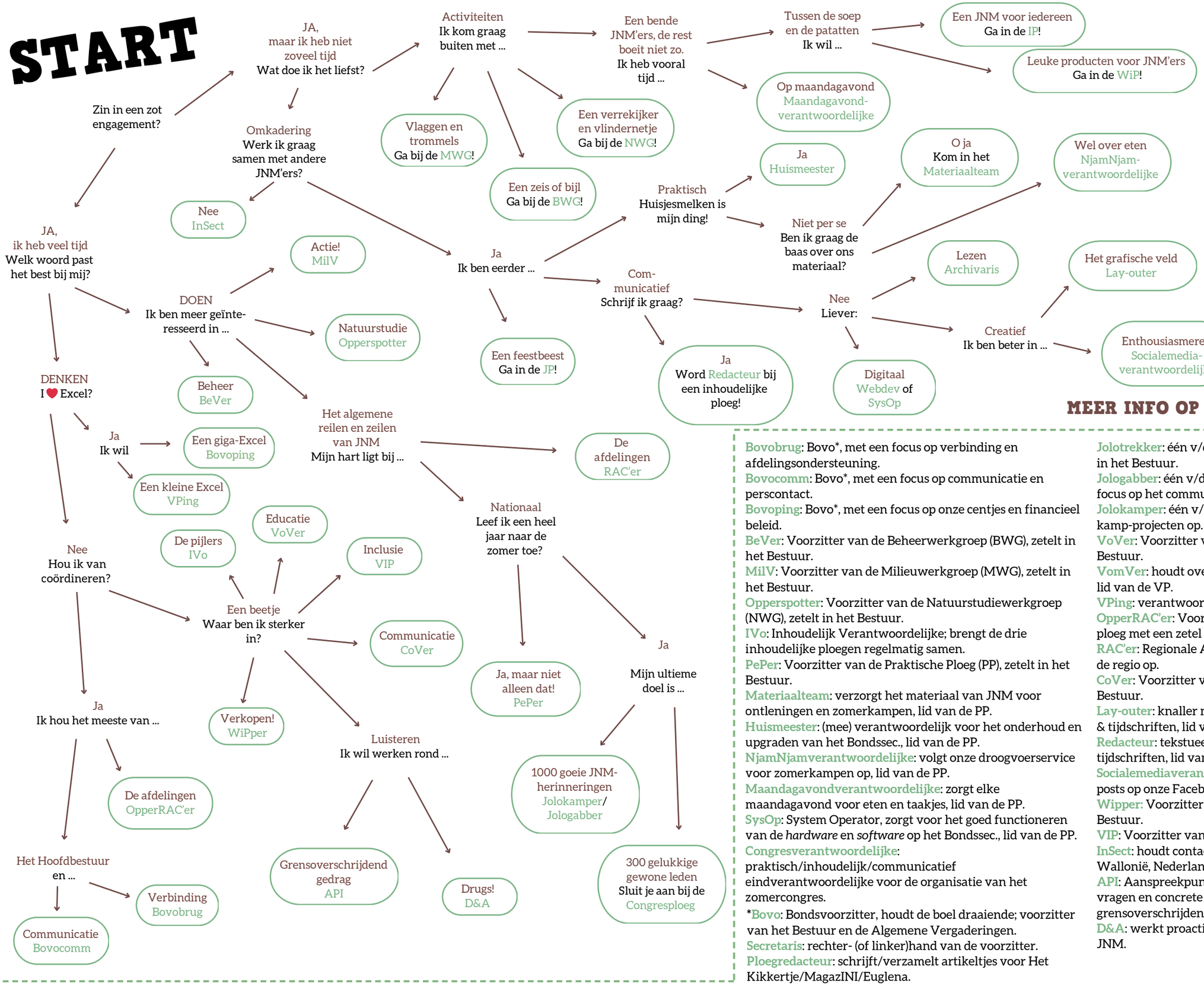
Dit jaar zijn we present op de maandelijkse natuur- en milieuraad van Herentals. Het is enorm interessant om te weten wat er leeft op niveau van milieu in je gemeente én het geeft je actuele topics om verder mee aan de slag te gaan. Meestal in de vorm van een activiteit of actie met je leden, maar je hebt rond je afdeling ook nog een 'community' met ouders, oude sokken, sympathisanten … die je kan informeren en mobiliseren.

Ziezo, tot zover mijn woordenstroom. Mocht jij nog interessante ideeën of ervaringen hebben, ben ik zeker benieuwd!

Groetjes van Hannes uit het zonnige Neteland

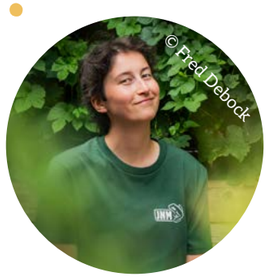
Met de piepers op De Zegge tijdens het 1000-soorte-Net(e)maal

Bovobrug: Bovo*, met een focus op verbinding en afdelingsondersteuning.
Bovocomm: Bovo*, met een focus op communicatie en perscontact.
Bovoping: Bovo*, met een focus op onze centjes en financieel beleid.
BeVer: Voorzitter van de Beheerwerkgroep (BWG), zetelt in het Bestuur.
MilV: Voorzitter van de Milieuwerkgroep (MWG), zetelt in het Bestuur.
Opperspotter: Voorzitter van de Natuurstudiewerkgroep (NWG), zetelt in het Bestuur.
IVo: Inhoudelijk Verantwoordelijke; brengt de drie inhoudelijke ploegen regelmatig samen.
PePer: Voorzitter van de Praktische Ploeg (PP), zetelt in het Bestuur.
Materiaalteam: verzorgt het materiaal van JNM voor ontleningen en zomerkampen, lid van de PP.
Huismeester: (mee) verantwoordelijk voor het onderhoud en upgraden van het Bondssec., lid van de PP.
NjamNjamverantwoordelijke: volgt onze droogvoerservice voor zomerkampen op, lid van de PP.
Maandagavondverantwoordelijke: zorgt elke maandagavond voor eten en taakjes, lid van de PP.
SysOp: System Operator, zorgt voor het goed functioneren van de *hardware* en *software* op het Bondssec., lid van de PP.
Congresverantwoordelijke: praktisch/inhoudelijk/communicatief eindverantwoordelijke voor de organisatie van het zomercongres.
***Bovo**: Bondsvoorzitter, houdt de boel draaiende; voorzitter van het Bestuur en de Algemene Vergaderingen.
Secretaris: rechter- (of linker)hand van de voorzitter.
Ploegredacteur: schrijft/verzamelt artikeltjes voor Het Kikkertje/MagazINI/Euglena.
Jolotrekker: één v/d drie trekkers van de Jeugdploeg, zetelt in het Bestuur.
Jologabber: één v/d drie trekkers van de Jeugdploeg, met focus op het communicatieplan.
Jolokamper: één v/d drie trekkers van de Jeugdploeg, volgt kamp-projecten op.
VoVer: Voorzitter van de Vormingsploeg (VP), zetelt in het Bestuur.
VomVer: houdt overzicht rond de Vormingen Op Maat en is lid van de VP.
VPing: verantwoordelijk voor de centjes van de VP.
OpperRAC'er: Voorzitter van de Afdelingsondersteuningsploeg met een zetel in het Bestuur.
RAC'er: Regionale Afdelingscoördinator, volgt afdelingen in de regio op.
CoVer: Voorzitter van de Communicatieploeg, zetelt in het Bestuur.
Lay-outer: knaller met grafische skills voor promomateriaal & tijdschriften, lid van de CP.
Redacteur: tekstueel eindverantwoordelijke voor een van de tijdschriften, lid van de CP.
Socialemediaverantwoordelijke: smijt leuke en interessante posts op onze Facebook- en Instagrampagina, lid van de CP.
Wipper: Voorzitter van de Winkelploeg, zetelt in het Bestuur.
VIP: Voorzitter van de Inclusieploeg, zetelt in in het Bestuur.
InSect: houdt contact en stimuleert samenwerkingen met Wallonië, Nederland en verder weg.
API: Aanspreekpunt Persoonlijke Integriteit; behandelt vragen en concrete situaties binnen JNM rond grensoverschrijdend gedrag.
D&A: werkt proactief met het Drugs- en Alcoholbeleid van JNM.

MOTIES. WAT ZIJN HET? WIE SCHRIJFT ZE?

Door Nel Top

WAT?

Een motie is een voorstel om onze Statuten of ons Interne Reglement* aan te passen. Eén keer per jaar nodigen we alle ini's en gewone leden uit om te komen stemmen over die voorstellen. Dat is de motie-AV op het zomercongres.

*Statuten: het wettelijk correcte document. Het beschrijft de doelen, leeftijdscategorieën en democratie van JNM. Je leest er wie wel of niet mag stemmen, wie handtekeningen mag zetten in naam van JNM, wanneer we JNM'ers de agenda voor de Algemene Vergadering moeten opsturen etc. De Statuten staan 'boven' het IR. Dit is allemaal (bewust) vaag verwoord; geen paniek dus als je hoofd tilt slaat bij het lezen!

Intern Reglement (IR): het meer praktische reglement. Het beschrijft meer in detail hoe JNM werkt. Je leest er over de ploegen van het Hoofdbestuur, jaarlijkse evenementen, vaste procedures, zomerkampen, afdelingen, eetgewoontes enzovoort. In het IR staan ook minder essentiële regels, zoals het verbod op ballonnen en de mogelijkheid om te trouwen voor JNM.

WANNEER?

De motie-AV vindt dit jaar plaats op vrijdag 31 juli, van 9u tot 13u. Op het zomercongres is er ook een Q&A over de ingediende moties voor alle geïnteresseerden. Als je een motie indient, word je daar verwacht. Als je een mening hebt, ook. (Kan je niet bij de Q&A zijn? Spreek gerust Nel eens aan met je vragen of opmerkingen!
Een motie moet op tijd worden ingediend: je moet ze vóór 11 juli opsturen naar bovo@jnm.be, en vóór 21 juli moet je minstens 10 handtekeningen hebben verzameld.
Voor een motie die de Statuten aanpast, liggen die deadlines vroeger: op 6 en 16 juni.

WIE?

Alle gewone leden en ini's hebben stemrecht, en daarmee ook het recht om zo'n motie in te dienen. Je dient de motie in bij de bondsvoorzitters, die die dan op de agenda van de motie-AV zetten. Elk jaar is één bondsvoorzitter de motiecoach: bij die persoon kan je terecht met al je vragen over moties. Dit jaar is dat Nel. Je kan vragen stellen via mail (nel.top@jnm.be) of een persoonlijk berichtje.

WAAROM?

Tja, waarom niet? Met een motie kan je zowat elk aspect van het interne reglement aanpassen. Wil je dat JNM'ers vanaf nu enkel nog bruinbrood eten op kamp? Of vind je dat er op elk congres een blotevoetenfuif moet zijn? Of heb je een heel gek idee voor de kampenzomer? Neem het serieus – of niet; de motie-AV is altijd een mix van beide.

HOE?

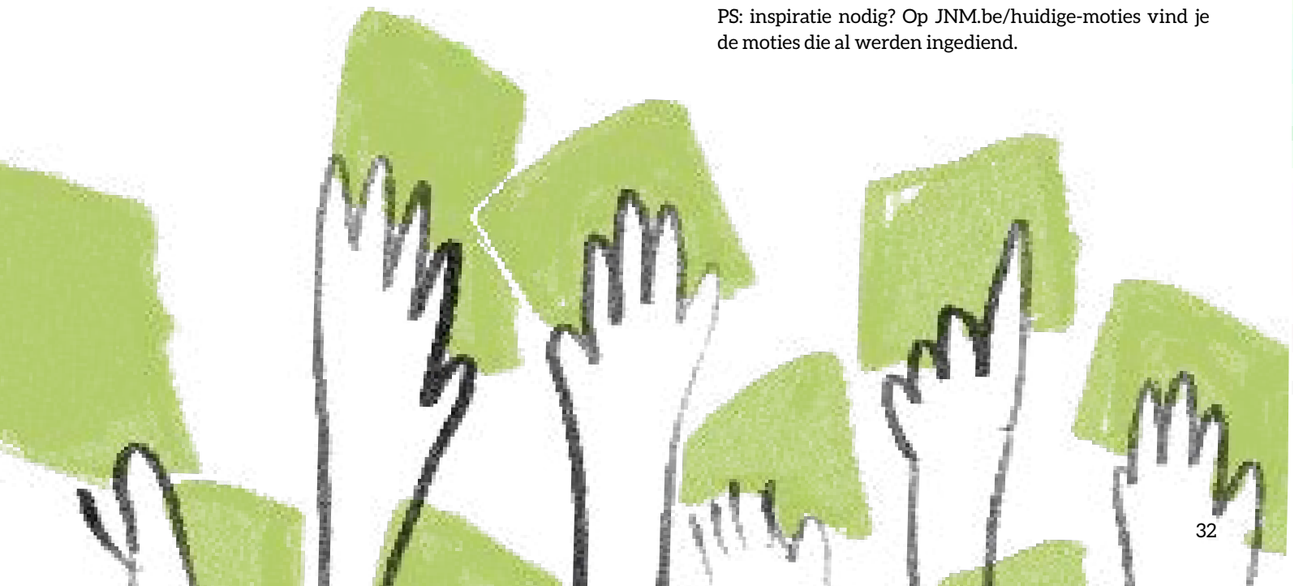
Er zijn enkele vereisten voor een motie:

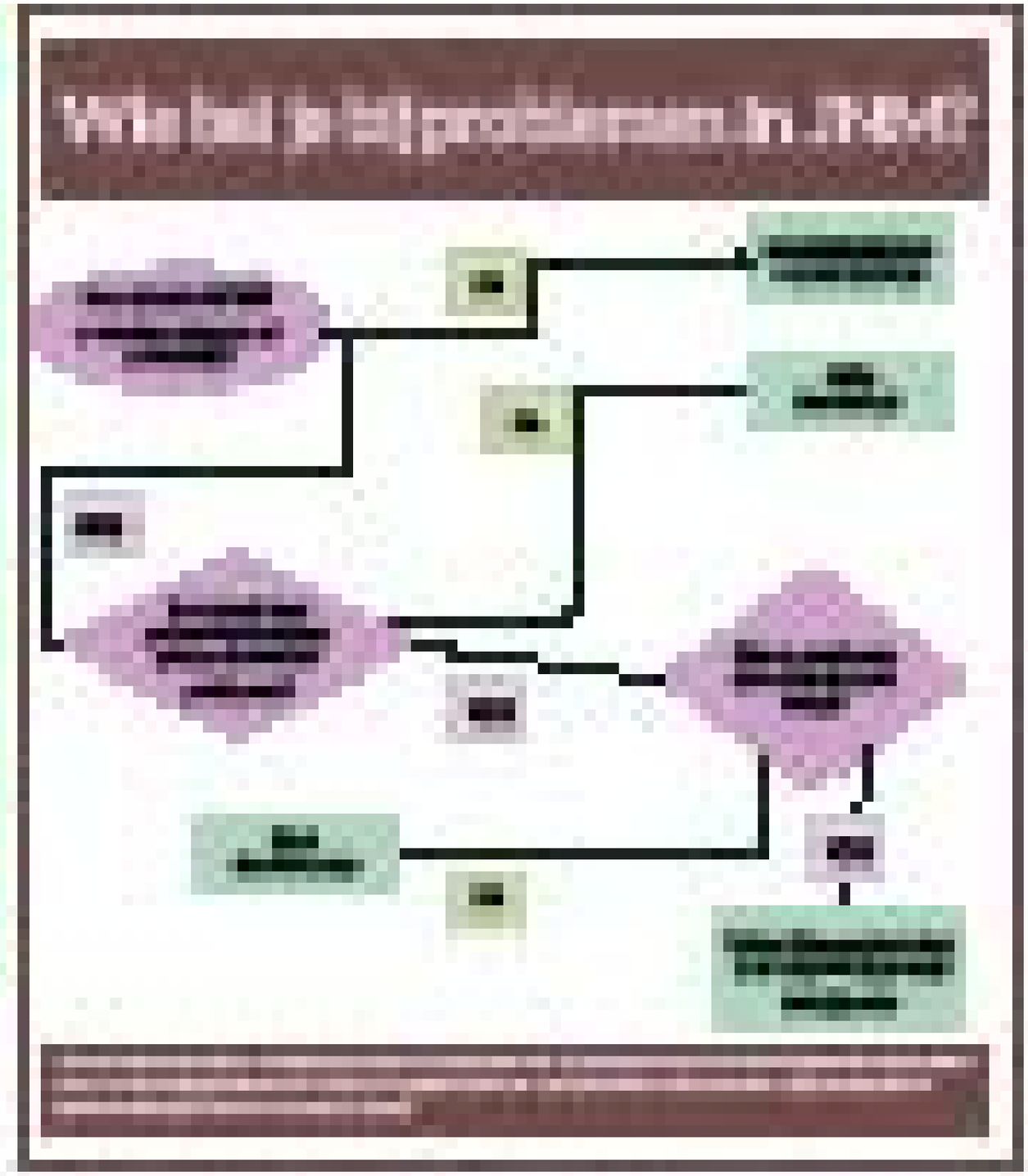
1) Ze moet op tijd (= vóór 11 juli) worden ingediend;
2) Ze moet alle nodige info bevatten*;
3) Ze moet door 10 of meer verschillende JNM'ers ondertekend worden vóór 21 juli.

*Gebruik het sjabloon, dan vergeet je zeker niets!

DIT ALLES EN EXTRA INFO VIND JE TERUG OP JNM.BE/MOTIES.

PS: inspiratie nodig? Op JNM.be/huidige-moties vind je de moties die al werden ingediend.

DE TRUCEN VAN DE TIJD

Door Martha De Decker & Muryel Maes

MARTHA: SUBJECTIVI-TIJD

Als tijd zo subjectief is als wordt beweerd, waarom hechten we er dan zo veel belang aan?

Is tijd niet het opkomen en ondergaan van de zon? Is tijd niet het veranderen van seizoenen doorheen het jaar? Het opgroeien van een kind en het groeien van gras? Hoe komt het dat ons leven sneller lijkt te gaan naarmate we ouder worden? Die laatste vraag fascineert me het meest. Daar is nog geen sluitende wetenschappelijke verklaring voor. Wel vermoedens.

Denk maar eens terug aan je kindertijd. Tijd leek veel trager te gaan. Zonnige stranddagen die bestonden uit het maken van zandkastelen, het zoeken naar schelpjes, misschien wel het spotten van vogels, duurden in werkelijkheid maar enkele uren. Niet eens de tijd die de zon nodig had om op te komen en terug onder te gaan. Maar in ons hoofd lijken dat lange herinneringen.

De tot nu toe meest waarschijnlijk verklaring is: het verwerken van indrukken. Als kind is heel de wereld nieuw. Elke dag zijn er nieuwe dingen bij te leren, te ontdekken, te creëren. We dagen onszelf uit en zoeken grenzen op. Hoe hoog kan ik springen? Hoe snel kan ik lopen? Wat is een bloem? Hoe schrijf ik pompoen? Ons lichaam heeft veel tijd nodig om de nieuwe indrukken te verwerken. Daardoor lijken details als kleuren, geuren, misschien wel specifieke woorden ... makkelijker te worden opgeslagen in ons geheugen.

Hoe ouder we worden, hoe minder nieuwe indrukken we krijgen. We weten waar een regenboog begint, hoe onweer werkt, hoe een babypinguïn zingt ... Onze hersenen moeten veel minder verwerken, enkel het noodzakelijke blijft over. Zo ontstaan er dus meer 'gaten' in ons geheugen, tijd die lijkt weg te vallen. Doordat die cyclus blijft voortgaan, lijkt tijd dus sneller en sneller te gaan.
Tijd gaat dus niet sneller aan ons voorbij. Het is de manier hoe we er ons in voortbewegen.

© Pixabay

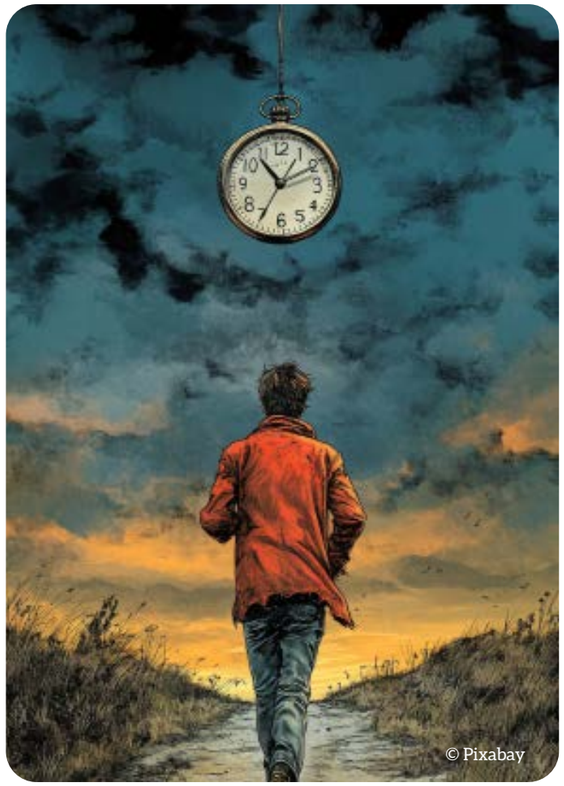
MURYEL: DIVINI-TIJD

We laten de tijd voortdurend ons leven dirigeren, maar staan er nauwelijks bij stil.

De geseculariseerde[1] maatschappij, gekenmerkt door scheiding van kerk en staat, profileert zichzelf maar al te graag als een samenleving waarin vrijheid welig mag tieren, maar hebben we onze vertrouwde god niet simpelweg vervangen door een zo mogelijk nog dominantere macht: de tijd? Zoals mijn papa grappend opmerkte: door een divini-tijd[2] .

Onze afhankelijkheid van de tijd gaat terug op de uitvinding van de mechanische klok in de middeleeuwse Europese steden.
Die uitvinding gebeurde echter in China al in 725 na Christus. In de veertiende eeuw verschenen in Duitsland voor het eerst klokken aan publieke gebouwen. Op dat moment waren ze nog niet nauwkeurig afgesteld. Pas vanaf de tweede helft van de zeventiende eeuw kon de precisie verzekerd worden, dankzij de toevoeging van de minuutwijzer. In de achttiende eeuw verscheen ook de secondewijzer.

De klok had een radicale invloed op sociaal vlak. De tijd, voorheen een natuurlijk proces, evolueerde in de moderne samenleving tot een handelswaar dat gemeten, gekocht en verkocht kon worden. De nieuwe kapitalisten en fabriekseigenaars begrepen: 'Time is money' en werden steeds meer tijdsbewust. Tijd werd een instrument voor winstbejag: hoe langer de arbeiders werk konden verrichten, hoe meer productie en hoe meer winst. Sommige werkgevers gingen zelfs zo ver dat ze de klokken aanpasten of de fabrieksfluitjes op de foute tijdstippen bliezen zodat de werknemers onwetend overuren draaiden. In diezelfde fabriekscontext, onder het strenge oog van de tijd, begonnen de mensen zelf steeds meer als een klok te opereren: met een repetitieve regelmaat. Bovendien daalde de kwaliteit van producten doordat er steeds meer in steeds minder tijd geproduceerd moest worden.

© Pixabay

Geleidelijk aan werd de klok ook toegankelijk voor arbeiders. In de negentiende eeuw verspreidden er zich nieuwe waarden. De religie en moraal speelden hierin een belangrijke rol door 'tijdsverspilling' als zonde te verkondigen. Punctualiteit werd beschouwd als de grootste deugd op het werk, op school, in de kerk ... Onder de gereglementeerde, demoraliserende levensstijl, kenmerkend voor het toenmalige fabriekswerk, schuilde een strakke sociale norm: wie niet conformeert, wordt geconfronteerd met sociale afkeuring en economische ondergang. Een arbeider kon hun baan verliezen of zelfs in de gevangenis belanden als die te laat kwam.

Naast de impact van de mechanische klok op ons sociaal leven, verzwakt de westerse tijdsbenadering ook onze verbintenis met de natuur. We beschouwen de tijd als absoluut en lineair, maar dat is, zoals Einstein bewees, niet correct. De tijd is elastisch. Zo tikt de tijd op een berg bijvoorbeeld sneller dan aan de kust. Sinds we ontkoppeld geraakten van onze natuurlijke ritmes en de tijd opeisten om de logica van economische productiviteit te dienen, gaat de westerse tijdsbenadering alleen nog maar over controle. Die controle, uitgeoefend op gemeenschappen, natuurlijke fenomenen, individuen etc. is precies wat doorheen de geschiedenis van het westen aanwijsbaar is als de oorzaak van structurele verwoestingen van die gemeenschappen en ecosystemen.

Om de verwoestende impact die de klok heeft op onze gezondheid, onze gemeenschappen en onze Aarde in te perken, moeten we opnieuw leren omgaan met de tijd op een manier die meer verbonden is met het ritme van de Aarde. In vele inheemse culturen, zoals de Inuit, Maori en Navajo, wordt de tijd als cyclisch en flexibel ervaren. De omgang met tijd verschuift in zo'n benadering afhankelijk van de natuurlijke seizoenen en de noden van de mensen. Tijd krijgt vorm via ecologische en sociale indicatoren.

In de moderne, neoliberale maatschappij leven we daarentegen in een wereld die gestuwd wordt door de klok. We kunnen niet ontsnappen aan de nood om voortdurend op de tijd te letten. Tijd is overal en toch komen we het altijd tekort. Denk maar aan de gehaaste ochtenden, opgeschrokte maaltijden, de dagelijkse ochtend- en avondspits, een onophoudelijke opstapeling van deadlines ... Tijdsdruk draagt bij aan chronische stress, zorgt ervoor dat we sneller lopen en sneller rijden, beïnvloedt onze prestaties negatief, en leidt tot slechte voedingskeuzes die ons kwetsbaar maken voor daarmee samenhangende gezondheidsproblemen. We laten de tijd ons handelen sturen, ons denken structuren, ons leven dirigeren.

Is tijd onze nieuwe religie?

1 Secularisering, ook wel 'verwereldlijking', 'ontkerkelijking' of 'ontzuiling', is een maatschappelijk proces waarbij Kerk en Staat van elkaar worden gescheiden. Dat wil zeggen dat de politieke en morele invloed die de Kerk voorheen had, sinds het seculariseringsproces afnam.
2 Dat is een woordspeling op het woord 'diviniteit' (afkomstig van het Latijnse divinitas), dat 'goddelijkheid' betekent.

IS DE STRAAT VOOR IEDEREEN?

EN WAT HEBBEN OTTER DAARMEE TE MAKEN?

Door Chiara Jacobs

Content warning: in dit artikel worden seksuele intimidatie en femicide vermeld. Heb je nood aan een gesprek? Dat kan bij de API's van JNM (Aanspreekpunt Persoonlijke Integriteit, JNM.be/api) of op awel.be.

Er was begin dit jaar veel te doen rond de zaak van Lisa. Een Nederlands meisje werd toen ze naar huis ging van haar fiets gesleurd, verkracht en vermoord. Dat leidde niet enkel in Nederland, maar ook in België tot een schokgolf. 'Wij eisen de straat op', stond er te lezen op menig affiche. Het werd het onderwerp van debatten op tv en sociale media vulden zich met meningen. De veiligheid van vrouwen* op straat werd even een groot topic en iedereen had er wel iets over te zeggen.

In een poging om verdere research te doen over dit onderwerp besloot ik eens te snuisteren op YouTube om te kijken of er ergens een interessante documentaire te vinden was. Met mijn zoekterm 'women safety street' kwamen heel veel video's tevoorschijn. Maar wat bleek? Alle eerste zoekresultaten waren vrouwen die hun veiligheidstips deelden. In video's met titels als 'How I Stay Safe in NYC | women's safety tips, city life + public transportation' en '25 safety tips for women' gaven ze tips om je veilig over straat te begeven. Draag geen hoofdtelefoon als je alleen loopt, zorg ervoor dat je een persoonlijk veiligheidsalarm bij je hebt en sleutels in je hand, doe alsof je aan het bellen bent, enzovoort. Of je die tips nu nuttig vindt of niet, het is pijnlijk duidelijk waar het wringt. Vrouwen voelen zich niet veilig op straat en daarvoor moeten ze maatregelen nemen. Een alarmbel die we niet mogen negeren.

**Bij het gebruik van het woord 'vrouw' doorheen dit artikel bedoelen we ook de diversiteit binnen de groep die we 'vrouwen' noemen. De term bevat niet alleen cisgender vrouwen (vrouwen van wie de genderidentiteit overeenkomt met het geslacht dat hun bij de geboorte is toegewezen), maar ook trans vrouwen, niet-binaire personen die zich identificeren met vrouwelijkheid, en mensen met andere genderidentiteiten die onder de paraplu van 'vrouwelijkheid' vallen.*

MANNEN ZIEN DE WEG, VROUWEN EEN UITWEG

In Utah (VS) deed men twee jaar geleden een erg interessant onderzoek. De onderzoekers toonden mannen en vrouwen afbeeldingen van universiteitscampussen in verschillende omstandigheden: goed verlicht, weinig verlicht, veel insluiting (bv. een muur of struiken aan beide kanten), weinig insluiting ... Daarbij volgden ze waar de ogen van de participanten het eerst op vielen. Vrouwelijke deelnemers hadden de neiging zich te concentreren op de plekken buiten het wandelpad, zoals struiken en donkere gebieden, terwijl de aandacht van mannen uitging naar het pad voor hen. Bovendien focusten de vrouwelijke participanten in situaties waarbij het donker was en in situaties met een hoog risico op insluiting (een pad met muren of struiken langs beide kanten) vaker op gebieden buiten het wandelpad.

Dat onderzoek toont aan dat het niet altijd over fysieke veiligheid gaat. De mensen in het onderzoek wisten namelijk niet hoe veilig de buurt was, maar kenden alleen de perceptie van vrouwen die zich door de straat bewegen. Waar mannen simpelweg een pad lijken te volgen, maken vrouwen voortdurend inschattingen: is deze straat verlicht genoeg? Zijn er uitwegen? Is er iemand in de buurt? Dat terwijl een JNM'er zich dan weer afvraagt welke soortjes er in het struikgewas zitten. Wat voor velen een spontane avondwandeling is, wordt voor anderen een oefening in waakzaamheid. Het is confronterend om te beseffen hoeveel vrijheid daarin verloren gaat. Het plezier van een stad die 's avonds tot leven komt, wordt ingeruild voor voorzichtigheid en controle.

© Adobe stock

Dat toont ook dat het probleem niet enkel individueel is. Het gaat niet alleen over hoe iemand zich voelt, maar ook over hoe onze publieke ruimte is ingericht en hoe mensen die ervaren. Zolang vrouwen hun gedrag moeten aanpassen om zich veilig te voelen, blijft die ruimte ongelijk. Misschien is het dus niet alleen de vraag hoe vrouwen zich veiliger kunnen voelen op straat, maar vooral waarom veiligheid op straat voor hen nog steeds niet vanzelfsprekend is.

WE NEMEN ER WAT CIJFERS BIJ

Tijd om even te kijken naar wat de cijfers in België ons kunnen vertellen. Mannen geven vaker dan vrouwen aan dat ze zich zelden of nooit onveilig voelen in hun buurt: 80% tegenover 72%. Op het eerste gezicht lijkt dat verschil misschien beperkt, maar het wijst wel op een structureel andere beleving van dezelfde publieke ruimte.

Een grootschalige steekproef bij 150 000 Belgen schetst een gelijkaardig beeld. Zo zegt 12% van de vrouwen zich vaak of altijd onveilig te voelen, tegenover 8% van de mannen. Voor personen die zich noch man noch vrouw voelen, ligt dat cijfer zelfs nog een stuk hoger, op 18%. Ook hun ervaringen maken duidelijk dat veiligheid in de publieke ruimte niet voor iedereen vanzelfsprekend is en dat we deze groep zeker niet uit het oog mogen verliezen.

Wanneer we specifiek naar seksuele intimidatie kijken, worden de verschillen nog scherper. Volgens Plan International (een organisatie die strijdt voor de gelijkheid van meisjes en kinderrechten) kreeg maar liefst 91% van de jonge vrouwen tussen 15 en 24 jaar in Belgische steden al te maken met seksuele intimidatie in de openbare ruimte. Bij jongens ligt dat cijfer op 28%.

Onthutsende cijfers dus. Tegelijk maken ze ook iets anders duidelijk: onveiligheid in de publieke ruimte is geen exclusief vrouwenprobleem. Ook mannen en genderdiverse personen ervaren angst, intimidatie of geweld op straat. Wel blijkt uit de cijfers dat vrouwen er systematischer mee geconfronteerd worden en dat hun gedrag er ook sterker door wordt beïnvloed.

Net daarom is het belangrijk om vrouwenveiligheid niet als een afzonderlijk thema te zien, maar als een vertrekpunt. Wanneer de straat veiliger wordt voor vrouwen, pakken we vaak ook bredere problemen aan die andere groepen treffen. Denk aan intimidatie, agressie, slechte verlichting of gebrek aan sociale controle. Maatregelen die rekening houden met de meest kwetsbare gebruikers van de publieke ruimte hebben bijna altijd een positieve impact op iedereen.

DE OTTER IN DE STAD

Sinds de jaren 80 is de otter vermoedelijk uitgestorven in Vlaanderen. Dat schattige diertje werd plots opnieuw waargenomen in 2012 in het natuurgebied Smeetshof. Sinds 2022 is er een soortenbeschermingsplan voor de Europese otter in Vlaanderen. Zo zijn er verschillende ingrepen om de otter te laten terugkeren: zorgen voor meer meanderende rivieren en beken, investeren in dichtbegroeide oevers, rust- en nestplaatsen voorzien waar nauwelijks mensen komen, gebieden met vervuild water saneren,meer watervervuiling tegengaan, verkeersslachtoffers vermijden met looprichels, natuurlijke oevers of tunnels onder bruggen ...

© Ewout De Vos

Waarschijnlijk vraag je je nu af: 'Wat doet die otter in hemelsnaam in een artikel over veiligheid van vrouwen op straat?'

Wel, er is een verband. Want de maatregelen die genomen zijn om de otter te redden, zorgen er ook voor dat andere soorten en hun leefgebieden het goed doen. De aanpak van de watervervuiling helpt de prooisoorten van de otter zoals paling, baars en voorn. De aanleg van fauna-uitstapplaatsen zorgt ervoor dat ook andere soorten zoals de ree veilig uit het water raken. Aangepast beheer geeft extra kansen voor soorten zoals de roerdomp en de bruine kiekendief. Daarom kan de otter als een soort van meting dienen voor de biodiversiteit en de gezondheid van onze waterrijke natuur. Met andere woorden: voelt de otter zich veilig, dan voelt iedereen zich veiliger. Hetzelfde kan je zeggen over jonge vrouwen: als zij zich veilig voelen, voelt iedereen zich veiliger.

Vrouwen worden vaak zelf verantwoordelijk gesteld voor hun veiligheid: 'je moet maar niet buitenkomen als het donker is, niet alleen lopen, nadenken over wat je aantrekt ...' Terwijl voorbeelden als bovenstaande ons net aantonen dat veiligheid ons allen ten goede komt en dat we als samenleving hierover moeten nadenken: 'voor wie is onze straat?'

VOOR WIE IS DE STRAAT GEMAAKT?

Het lijkt zo vanzelfsprekend dat sommige plekken 'gewoon niet prettig' aanvoelen, maar wie heeft die plekken eigenlijk zo gemaakt? Wanneer je een stap terugzet, kom je al snel uit bij de geschiedenis van de stedenbouw. Steden, zoals we die vandaag kennen, zijn namelijk grotendeels ontworpen door mannen. Tot ver in de twintigste eeuw waren vrouwelijke stedenbouwkundigen eerder uitzondering dan regel. Het gevolg? Een openbare ruimte die is vormgegeven vanuit een mannelijk perspectief, met blinde vlekken voor de ervaringen en noden van vrouwen. Dat uit zich bijvoorbeeld in slecht verlichte straten, een gebrek aan openbare toiletten voor vrouwen, overvol openbaar vervoer waardoor seksuele intimidatie ongemerkt blijft, een algemeen gebrek aan openbare plaatsen waar vrouwen zich veilig voelen.

Die blinde vlekken zijn vandaag nog steeds merkbaar. De 'standaard mens' waarvoor we ontwerpen, blijkt vaak een man van middelbare leeftijd, gemiddeld gebouwd en zonder fysieke beperkingen te zijn. Dat klinkt misschien abstract, maar het zit in alles: van de hoogte van bankjes tot de inrichting van pleinen. Terwijl mannen overvloedig gebruik kunnen maken van sport-

© Adobe stock

velden en ontmoetingsplekken, blijven jonge vrouwen vaker binnen omdat ze zich simpelweg niet aangesproken of veilig voelen in diezelfde ruimtes. Dat is geen detailprobleem, maar een structurele ontwerpfout.

EEN OPLOSSING IN ZICHT?

Toch zijn oplossingen vaak verrassend concreet en haalbaar. Neem bijvoorbeeld verlichting. Traditionele straatverlichting zet iemand letterlijk in de spotlight, terwijl de omgeving donker blijft. Dat creëert net meer onzekerheid dan veiligheid. Alternatieven zoals horizontale verlichting, waarbij een hele straat of tunnel gelijkmatig wordt verlicht, zorgen ervoor dat je beter kan inschatten wat er rondom je gebeurt. Hetzelfde geldt voor zitplekken: een bankje voelt totaal anders aan wanneer je rug beschut is en je zicht hebt op de omgeving.

Ook mobiliteit speelt een grote rol. Onderzoek toont aan dat vrouwen zich anders door de stad bewegen dan mannen. Ze combineren vaker meerdere verplaatsingen in één traject: boodschappen doen, kinderen ophalen, naar het werk gaan ..., wat bekendstaat als 'trip chaining'. Toch zijn veel vervoerssystemen nog steeds gericht op rechtlijnige trajecten van buitenwijk naar centrum. Dat sluit niet aan bij hoe een groot deel van de bevolking zich daadwerkelijk verplaatst.

Wat misschien nog het meest confronterend is, is hoe weinig vrouwen zelf betrokken worden bij het ontwerp van hun stad. Participatietrajecten bereiken hen vaak niet, waardoor hun ervaringen onderbelicht blijven. Terwijl net daar de sleutel ligt: vrouwen weten uit de eerste hand waar het misloopt. Door hen actief op te zoeken en naar hun verhalen te luisteren, kunnen ontwerpers die hardnekkige blinde vlekken eindelijk aanpakken.

STAD AANGEPAST, PROBLEEM OPGELOST?

We mogen het probleem ook niet reduceren tot enkel stadsplanning. Want een beter verlichte straat of een slim ontworpen plein lost het probleem op zich niet op. Die ingrepen kunnen helpen, maar ze nemen de oorzaak niet weg. De reden waarom veel vrouwen zich onveilig voelen, ligt uiteindelijk bij menselijk gedrag. Bij naroepen, lastigvallen, seksuele intimidatie, agressie of de constante dreiging daarvan. Vaak gaat het niet eens om extreem geweld, maar om kleine interacties die zich blijven opstapelen: een opmerking, iemand die te dichtbij komt lopen, achtervolgd worden, een blik die blijft hangen. Het zijn ervaringen die voor veel mannen banaal of onzichtbaar blijven, maar die vrouwen leren om voortdurend alert te zijn. Dat gedrag ontstaat natuurlijk ook niet uit het niets. Het hangt samen met bredere maatschappelijke problemen, zoals hoe we omgaan met machtsverhoudingen, mannelijkheid, seksualiteit en grenzen.

Zolang intimidatie wordt geminimaliseerd als 'gewoon een grapje' of vrouwen zelf verantwoordelijk worden gehouden voor hun veiligheid, blijft die cultuur bestaan. Daarom gaat dit debat uiteindelijk niet alleen over infrastructuur of stadsplanning, maar ook over hoe we met elkaar omgaan in de publieke ruimte. Een veilige straat begint bij ons allemaal. Als je ziet dat iemand geïntimideerd wordt, probeer dan niet gewoon weg te kijken. Je hoeft geen held uit te hangen om toch iets te betekenen. Soms helpt het al om naar het slachtoffer toe te stappen en te doen alsof je die persoon kent. Begin een spontaan gesprek of vraag bijvoorbeeld de weg. Zo kan je de situatie doorbreken en iemand de kans geven om weg te raken uit een ongemakkelijke of onveilige situatie.
Voel je je veilig genoeg, dan kan je ook duidelijk maken dat bepaald gedrag niet oké is. Hou het rustig en probeer de situatie niet verder te laten escaleren. Je eigen veiligheid blijft altijd belangrijk.
Lukt het niet om zelf tussen te komen of voelt de situatie gevaarlijk aan? Bel dan zo snel mogelijk de politie via 112 of vraag hulp aan andere mensen in de buurt.

ANNA'S MIJMERINGEN

Door Anna Cluckers

© Anna Cluckers

Ik hou van straten. De drukke straten, die waarbij je steeds bijna tegen iemand botst. De straten die zich mijlenver uitstrekken, einde nog lang niet in zicht, eindeloze conversaties. De straten die te kort zijn, je had nog verder willen praten, maar hier splitsen jullie wegen en wordt twee terug één. Degenen die doodlopend zijn, je zag het verkeersbord niet, nu moet je terugkeren naar de bewoonde wereld. De brede straten met citroengele trams, honingbruine bussen, een enkele braambespaarse Porsche en bosbesblauwe stadsfietsen die voorbijzoeven. De straten waar het leven verstild lijkt, waar de nuchtere efficiëntie van de dag nog niet is doorgedrongen. Waar de jasmijn op de gevels klimt, grenzen van huizen lijken vergeten, je vraagt je af of de buren het wel oké vinden? Straten 's morgens, alle drukte van kinderen, pendelaars, ouders. Straten op zomeravonden, de terrasjes vol, het gemurmel op de achtergrond en de op zichzelf aangewezen straatmuzikant. Straten na regen, wanneer de zon nog een laatste keer tussen de wolken door koekeloert. Het weerkaatsen van die zachtoranje zon op de kasseien, de geur van regen nog in de lucht, terwijl je diep inademt en geniet van wat de dag je gaf.

De straten die helemaal afgezet zijn met verkeersborden die niemand begrijpt en met putten in de weg waar de kraan vorige week passeerde, waar het geluid van het bouwen aan een huis jouw gedachten overstemt. De straten waar altijd iemand lijkt bezig te zijn aan een verhuis, opgelet, er komen een paar schroeven uit de lucht vallen.

De parkeerplek voor mensen met beperkte mobiliteit helemaal door elkaar geklutst omdat de stenenleggers de stenen niet op de juiste plek teruglegden (ga maar naar de Kloosterstraat te Laken, je zult zien).

De dijk, een straat als geen ander, met onafgebroken blauw aan één kant (met witte vlekjes waar de windmolens zich bevinden) en hoog, jaren 60-grijs beton aan de andere kant. De geur van wafels in de lucht vermengt zich met de piepende wielen van gocarts en je vraagt je nog af hoe je hier terechtkwam, op deze reis doorheen ruimte en herinneringen, je stelt vast dat je heimwee hebt naar je straten, je land, je chaos. Uitwisselen heeft iets, maar de straten van je land roepen je terug. Sous les pavés, la plage?

PERSONEEL IN DE KIJKER: ELI

KORT PROFIEL

Naam: Eli Bijnens

Functie: Limburgondersteuner

Hoe te bereiken: via e-mail (eli@jnm.be) of door te bellen naar 0478 52 93 70

Favoriete JNM-pijler: natuurstudie

Favoriete dansmove: de Pinguïndans, een klassieker van op de Yavaş Yavaş-kampen

Favoriete activiteit op vakantie: zwemmen in meertjes en rivieren!

Lievelingseten: FRUIT: kersen, moerbeien, frambozen, ananaskers, zwarte bessen, meloenpeer, perziken, vijgen ...

Favoriete JNM-herinnering: moeilijk om te kiezen, want het zijn er zooo veel! Animatorcursus (waar ik Wim heb leren kennen, met wie ik 13 jaar later ben getrouwd), kamperen bij Boer Leemans in de Viroin, bonte avonden op Yavaş Yavaş-kamp, een schommelhudo (wc-bril op een schommel en een hele lange kuil), Zeelandreizen met de legendarische gids Rik Libot, zomercongressen ...

WAT DOE JE BIJ JNM?

Ik ben 16 jaar lang lid geweest van JNM Zuid-Limburg. Ondertussen ben ik al een aantal jaar oude sok, en plots zag ik dat er iemand werd gezocht om JNM in Limburg te ondersteunen en te helpen heropleven. De afdelingen in Limburg zijn namelijk een voor een gestopt, waardoor nu enkel nog de afdeling 'JNM Limburg Koepel' overblijft. Het doel is om tegen 2030 weer vijf draaiende afdelingen te hebben in Limburg.
Omdat ik zelf zoveel mooie momenten heb beleefd in JNM en ik het een geweldige jeugdbeweging vind, heb ik gesolliciteerd voor de job en wil ik graag helpen om dat doel te bereiken. 😊

CONSECT

presenteert

de congreskatern

29 juli tot
2 augustus
in Gooik

Jullie komen toch ook?!

Wat is congres?

Congres, een jaarlijkse bijeenkomst van JNM'ers aller afdelingen. De gekste ontmoetingen, leukste avonturen en warmste herinneringen vinden hier plaats. Ook dit jaar staat de grote tent op een veld - dit jaar in het heuvelachtige Pajottegem. Ook dit jaar wordt de democratische traditie verdergezet, wordt er vurig gedebatteerd over de toekomst van onze beestigste jeugdbeweging. Ook dit jaar wordt er gedubt en gezongen, gehupst en gesprongen! Wees erbij!!

Ontpopt...

Na een aanlooptraject van een folksessie, een maskers maken, sessie en een tekstiel, sessie, organiseren we op vrijdag 01/07 een gemaskerd bal! Kom allemaal in je mooiste kleren, doe je insectenmasker aan en kom je dansskills showen op de dansvloer. Er zal folkmuziek zijn en later op de avond zullen er zelfs bandjes optreden!!! Wees daar of wees vierkant!

EEN INSECT IS VERDWENEN!!!

De laatste paar weken krijgen we dreigende brieven van Spinoza de spin. Hij heeft een van onze geliefde insecten ontvoerd! Welk insect en in welk net het gevangen zit, is nog niet bekend… Spinoza heeft beloofd op het congres overal en nergens hints achterlaten zodat we het vermiste lid van onze zwerm kunnen redden. Mogen we hem vertrouwen of is het een val voor de andere insecten? Zal onze zwerm ooit terug compleet zijn? Misschien is er wel een beloning voor degene die het insect veilig terug naar het nest kan brengen?
Hier is alvast de eerste hint: het is geen mier. ;)

CONSECT upcycle-atelier

Aandacht, aandacht! Heb je net grote schoonmaak gehouden en een hoop kledij waar je drin-
gend van af wil? Heb je heel wat kleren die te saai zijn voor jouw hippe stijl? Hou ze nog even bij en neem ze mee naar het CONSECT!
Weg met fast fashion en saaie outfits, het is tijd om je kleren een tweede leven te geven! In het kleding-atelier van de MWG krijg je de kans om je oude kledij helemaal op te pimpen. Ontpop van kleine rups tot prachtige vlinder met een gerecyclede nieuwe outfit.
Kom je zieke fit showen op het gemaskerd bal!!!

To AV or not to AV?
Democratie op congres

Het zomercongres is met z'n drie Algemene Vergaderingen hét moment om je stem te laten horen als JNM'er! Maar waarover gaat dat eigenlijk allemaal?

Moties

De Motie-AV is hét hoogtepunt van de JNM-democratie, en tegelijk een moment waarop we onszelf ook niet ál te serieus nemen. We richten nieuwe ploegen op en stellen beleidsteksten voor, maar we willen ook kunnen trouwen voor het IR en enkel nog bruin brood eten op kamp. Benieuwd naar het hoe en wat? Check JNM.be/moties !

Wil je een motie indienen? Blader even een paar pagina's terug, daar vind je al heel wat info!

Een amendement is een voorstel tot aanpassing van de motie.

HB-evaluatie en HB-verkiezing

Dit zijn twee verschillende Algemene Vergaderingen, maar ze gaan allebei over het Hoofdbestuur en nemen samen de volledige zaterdagvoormiddag in beslag. Eerst evalueren we het oude Hoofdbestuur en horen we van de ploegvoorzitters wat ze allemaal hebben uitgespookt. Kritische vragen zijn welkom! Daarna wordt iedereen officieel uit hun functie ontheven, en verkiezen we een nieuw Hoofdbestuur.

Kom tot onze kolonie!

Of je nu komt voor de diepgaande vakkennis, de insecten metamorfose op het gemaskerd bal of gewoon om mee te zoemen in de sfeer: schrijf je in!

Wanneer: 29 juli tot en met 2 augustus

Waar: De Houteman, 1755 Gooik

Kruip uit je cocon, verzamel je zwerm en bereid je voor op een onvergetelijke editie!

jnm.be/congres

BROEKZAKKALENDER
2026-2027

SEPTEMBER
- 11 - 13: Inlnazofé
- 15: Kampen: deadline financieel verslag
- 19 - 20: Startdagen

OKTOBER
- 3: Nazofé
- 4 - 11: Week van het Bos
- 10: Nacht van de Duisternis
- 11: Klimaatmars
- 17 - 18: Dag van de Trage Weg
- 23: Dag van de Jeugdbeweging

NOVEMBER
- Herfstvakantie: HAC
- 14: Nationale Gewoneledendag
- 21: Dag van de Natuur

DECEMBER
- 7: Dag van de Vrijwilliger
- 10: Kampendiche indienen
- 18: Kerstfuif

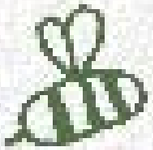
JANUARI
- 23-24: Het Grote Vogeltelweekend

FEBRUARI
- Bunkertelweekend
- Krokusvakantie: BAC
- 10: Kampen: KC-samenstelling doorgeven
- 17 - 23: #iktrekhetmijaan
- 20 - 21: JNM-vriendjesdag
- Vanaf 27: Week van de Vrijwilliger
- 28: Voorzitterscongres

BROEKZAKKALENDER
2026-2027

MAART
- 13: Koers-AV
- 20: TAJO-dag met de IP
- 22: Grote Afvalraap
- 22: Wereldwaterdag
- 25: Kampen: Deadline Convo, materiaalfiche en begroting
- 27: Regionale Piepdag
- 29: Nacht van de Steenuil
- Jeugdboekenmaand

MEI
- 1: Tenten- en palendag
- 10: Kampen: Deadline programma

JULI
- Vanaf 28: Congres

APRIL
- Paasvakantie: BAC
- 5 - 10: Natuurstudiecongres
- 14: Buitenspeeldag
- 15: Online VOM stagebegeleiding
- 16: Verjaardag van JNM
- 17: Nationale Inidag
- 18: Ergoeddag
- 22: Dag van de Aarde
- 23 - 25: 1000-soortenweekend

JUNI
- 3: Wereldfietsdag (fietsapplaus)
- Insectenzomer

AUGUSTUS
- Tot 1: Congres
- 21 - 28: HAC
- 28 - 29: Nacht van de Vleermuis

AANKONDIGING: THEMA VOLGENDE EUGLENA

NACHT
Nacht. Zonder nacht geen dag. Duisternis, maar ook helderheid. Stil en toch oorverdovend. Alles slaapt, of toch niet? De nacht zit vol geheimzinnigheden. Sterren aan de hemel, kraters op onze maan. Slapende ogen van overwerkte mensen. Spiedende ogen van wakkere dieren. Nacht is nodig, herbergt veel: wonderlijke natuurfenomenen, hersenspinsels om van wakker te schieten, verwarming of net verfrissing ... Je kunt kiezen: de nacht vermijden of bewust onder ogen komen. In de herfsteditie van Euglena 2026 gaan we voor dat laatste. Kom de ware aard van de nacht te weten!
Waaraan denk jij bij 'nacht'? Wil jij hier iets over kwijt? Schrijf je graag iets over dit thema? Een gedichtje, opinie, interview, verhaal, weetje, aankondiging of nog iets helemaal anders? Een tekening misschien? Laat je helemaal gaan! Je mag het thema gerust breed opvatten. Stuur je schrijfsel of creatie op naar euglena@jnm.be vóór 1 augustus en vind je bijdrage in de herfsteditie van Euglena!

EUGLENA ZOMER 2026

JNM vzw
Kortrijksepoortstraat 192, 9000 Gent
ON: 0413892466
RPR, gerechtelijk arrondissement Gent

JE BEESTIGSTE JEUGDBEWEGING

JNM, de Jeugdbond voor Natuur en Milieu, is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en de schouders niet ophaalt voor het milieu. Samen trekken we het hele jaar door de mooiste natuurgebieden in en laten we ons betoveren door de zotste planten, zwammen en dieren. We nemen ook graag zelf een zaag of bijl in de hand en zetten ons actief in voor het natuurbeheer. Bovendien gaan we op een duurzame en milieuvriendelijke manier door het leven en proberen we anderen daar ook warm voor te maken. En tijdens de zomermaanden? Dan kunnen jij en je vrienden dagenlang genieten van de natuur op tal van zomerkampen in binnen- en buitenland. Kom zelf op ontdekking bij een van onze dertig afdelingen in Vlaanderen en Brussel!

LID WORDEN EN BLIJVEN

We vinden het belangrijk dat iedereen met interesse voor natuur en milieu bij JNM terecht kan. Daarom kan je kiezen uit drie verschillende lidgeldtarieven. Het standaardtarief per werkjaar is 30 euro. Als je JNM wat meer wil steunen, kan je kiezen voor het verhoogd tarief van 37,5 euro. Als je het financieel moeilijker hebt, dan kies je het verlaagd tarief van 6 euro. Voor steunleden bedraagt het standaardtarief 37,5 euro en het verlaagde tarief 30 euro (je krijgt ook een abonnement op Euglena). Instellingen, bibliotheken, scholen etc. kunnen lid worden voor 40 euro (je krijgt een abonnement op Euglena + Het Kikkertje).

CONTACTEER ONS

JNM Nationaal is te bereiken via info@jnm.be. Op zoek naar een specifieke vrijwilliger of specifiek personeelslid?
De pagina jnm.be/contact wijst je de weg!
Op lokaal niveau zetten honderden vrijwilligers zich in om JNM'ers van dertig afdelingen uren speelplezier te bezorgen. Klik op 'Afdelingen' op jnm.be en kies jouw afdeling uit op de kaart om activiteiten in jouw buurt te bekijken of contact op te nemen met de afdeling het dichtst bij jou.

EUGLENA

Euglena is het driemaandelijkse nationale tijdschrift van JNM. De artikels worden gemaakt door onze vrijwilligers. Dank aan alle schrijvers en fotografen!
Vragen? Inzendingen? Meewerken aan Euglena?
Eén adres: euglena@jnm.be!
Werkten mee aan dit nummer: Kobe Baeté, Kaat Rasson, Florian Acke, Raf Vanisterbecq, Twan Sanders, Johannes Vlekken, Ilan Van Wilder, Joren Maekelberg, Louis Lema, Muryel Maes, Elewout Acke, Mori Wuytens, Hannes Vrelust, Nel Top, Louise Deschryver, Martha De Decker, Chiara Jacobs, Anna Cluckers, Eli Bijnens, Cédric Cool, Sterre Rademaker, Silke Eloot
Vormgeving: Marit Liekens
Illustraties: Marit Liekens, Oona Mohammad, Chiara Jacobs, Cédric Cool
Coverfoto: Tosca Wastyn, Marit Liekens
Redactieteam: Ansofie Servaes, Arune Moeskops Plichart, Ides Temmerman, Luka Depoortere, Muryel Maes, Raf Vanisterbecq, Silke Eloot
Eindredactie: Elewout Acke

JNM WINKEL

€3,5

NIEUW!

JNM Pride-pin!

JNM Winkel
Kortrijksepoortstraat 192 - 9000 Gent
Of online op jnm.be/winkel
Open woensdag 14-18u en vrijdag 12u-16u
Gesloten op maandag, dinsdag, donderdag,
zaterdag, zon- en feestdagen.